

سازمان دفاع از قربانیان خشونت
Organization for Defending Victims
of Violence

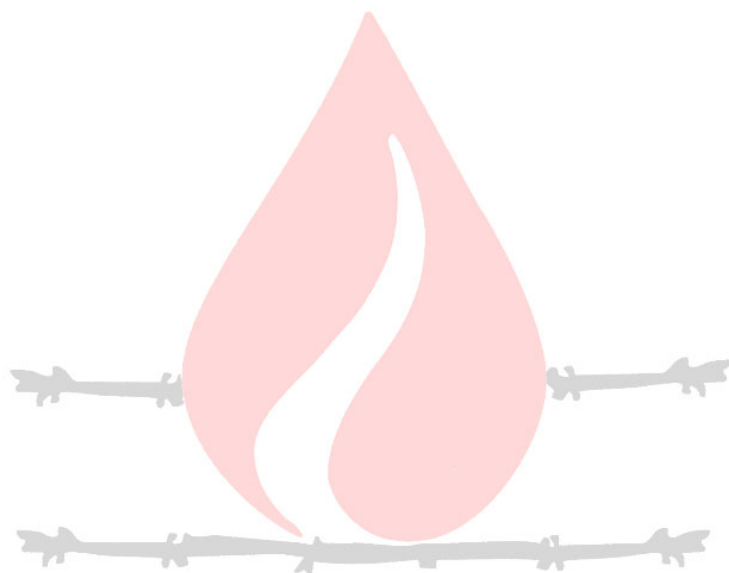
نگاهی به بازتاب برخی تحولات حقوق بشری در سرزمین‌های اشغالی فلسطین (۷)
گزارش راهبردی ۱۴۰۱/۳۷

سازمان دفاع از قربانیان خشونت
Organization for Defending Victims
of Violence

تیرماه ۱۴۰۱

۱۴۰۱۰۰۴۰۳۷

سازمان دفاع از قربانیان خشونت
Organization for Defending Victims
of Violence

خلاصه اجرایی

سومین شماره از بولتن «نگاهی به برخی تحولات حقوق بشری در سرزمین‌های اشغالی فلسطین» در برگیرنده تعدادی از مهم‌ترین تحولات حقوق بشری در این مناطق، در ماه تیر ۱۴۰۱ می‌باشد. این رویدادها در ۸ عنوان و در قالب دو تقسیم‌بندی کلی «تحولات مربوط به سازوکارهای سازمان ملل متحد» و «تحولات مرتبط با سازمان‌های غیردولتی فعال در حوزه حقوق بشر» مورد بررسی قرار گرفته است.

در اولین عنوان بولتن به گزارش نخست کمیسیون مستقل تحقیق در سرزمین‌های اشغالی فلسطین پرداخته شده است. پس از حوادث خشونت‌بار و درگیری‌های شدید میان گروه‌های مسلح فلسطینی در غزه و نیروهای امنیتی رژیم اسرائیل، شورای حقوق بشر در سی‌امین نشست اضطراری و به تاریخ ۲۷ مه ۲۰۲۱، یک کمیسیون مستقل تحقیق تشکیل داد. مقرر شد این کمیسیون کلیه موارد نقض حقوق بین‌الملل و حقوق بشر منتهی به ۱۳ آوریل ۲۰۲۱ و از آن زمان به بعد را در سرزمین‌های اشغالی بررسی کند. در این گزارش ادعاهایی نیز علیه دولت فلسطین و مقامات آن صورت گرفته که تلاش شد به دلیل حفظ اصالت گزارش به تمام موارد اشاره شده در آن پرداخته شود. همچنین کمیسیون با بررسی یافته‌ها و وضعیت اجرای توصیه‌های ارائه شده توسط هیأت‌های حقیقت‌یاب قبلی سازمان ملل و سایر نهادهای حقوق بشری دریافت که یافته‌ها و توصیه‌های کلیدی مرتبط با علل ریشه‌ای تنش‌های مکرر، بی‌ثباتی و طولانی شدن درگیری‌ها تاکنون اجرا نشده است.

سرفصل‌های این گزارش عبارتند از:

مشارکت و همکاری کمیسیون با طرف‌های مربوطه، مأموریت و روش کار، قوانین قابل اجرا، ارزیابی یافته‌ها و توصیه‌های هیأت‌ها و کمیسیون‌های تحقیق قبلی سازمان ملل، شهرک‌ها و خشونت شهرک‌نشینان، نقض حقوق اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی، اخراج و جابجایی اجباری، حمله به فضای مدنی، خشونت علیه زنان و دختران، عدم پاسخگویی و در نهایت ارزیابی.

گزارش دوم بولتن به تأیید شدن قتل شیرین ابو عاقله، خبرنگار الجزیره، با شلیک نیروهای ارتش اسرائیل اشاره کرده است. سخنگوی کمیسر عالی حقوق بشر سازمان ملل، در بیانیه‌ای از عدم انجام تحقیقات توسط مقامات اسرائیل پیرامون کشته شدن خبرنگار فلسطینی آمریکایی در حین تهیه گزارش از یک عملیات دستگیری در جنین، ابراز نگرانی کرده است. در این بیانیه آمده، بسیار ناراحت‌کننده است که مقامات اسرائیلی هنوز تحقیقات جنایی در این زمینه انجام نداده‌اند. دفتر حقوق بشر سازمان ملل نظارت مستقل خود بر این حادثه را به پایان رسانده است. تمام اطلاعات جمع‌آوری شده - از جمله اطلاعات رسمی ارتش اسرائیل و دادستان کل فلسطین - با این یافته مطابقت دارد که گلوله‌هایی که باعث کشته شدن ابو عاقله و مجروح شدن همکارش شد، از سوی نیروهای امنیتی اسرائیل بوده است و نه از تیراندازی توسط نیروهای مسلح فلسطینی که در ابتدا توسط مقامات اسرائیلی ادعا شده است. کارشناسان دفتر کمیسیاریای عالی بیان کردند که ما هیچ اطلاعاتی پیدا نکرده‌ایم که نشان دهد فلسطینیان مسلح در مجاورت روزنامه‌نگاران فعالیتی داشته‌اند.

سومین عنوان در بولتن به موضوع محکومیت بازداشت خودسرانه کارمند امور بشردوستانه فلسطینی توسط اسرائیل اشاره دارد. در ژوئن ۲۰۲۲، دادگاهی در اسرائیل، آقای الحلبی، مدیر سابق سازمانی در غزه را به ۱۳ مورد اتهام مرتبط با تروریسم، از جمله عضویت در یک سازمان تروریستی و هدایت بودجه بشردوستانه برای تأمین مالی فعالیت‌های تروریستی، محکوم کرده است. وی در سال ۲۰۱۶ توسط سرویس امنیتی اسرائیل پس از متهم شدن به انتقال میلیون‌ها دلار از کمک‌های بشردوستانه به گروه‌های مسلح در غزه دستگیر شد. وی بر اساس این اتهامات به مدت شش سال در بازداشت بوده است. به گفته کارشناسان، محکومیت وی نقض آشکار تعهدات اسرائیل و احترام به حق محاکمه عادلانه و همچنین تعهد آن به عنوان یک قدرت اشغالگر بر اساس قوانین بین‌المللی بشردوستانه بوده و نشان‌دهنده بی‌توجهی جدی به ضمانت‌های دادرسی عادلانه از جمله استفاده گسترده از شواهد سری علیه وی، محدودیت ارتباط با وکیل، زمان ناکافی و موانع موجود برای آماده‌سازی دفاعیات وی بوده است.

عنوان چهارم بولتن به شرح جدیدترین بیانیه کمیته ویژه سازمان ملل در خصوص اقدامات اسرائیل پرداخته است. «کمیته ویژه سازمان ملل برای بررسی اقدامات اسرائیل که بر حقوق بشر مردم فلسطین و سایر اعراب سرزمین‌های اشغالی تأثیر می‌گذارد» توسط مجمع عمومی سازمان ملل در دسامبر ۱۹۶۸ برای بررسی وضعیت حقوق بشر در سرزمین‌های اشغالی تأسیس شده و به‌صورت سالانه گزارش خود را به مجمع عمومی ارائه می‌دهد. کمیته ویژه مأموریت سالانه خود را از ۴ تا ۷ ژوئیه ۲۰۲۲ در عمان و اردن انجام داده و گزارش خود را در اکتبر ۲۰۲۲ به مجمع عمومی ارائه خواهد کرد. طبق این بیانیه، دیدار کمیته ویژه در چارچوب افزایش خشونت شهرک‌نشینان و خشونت نیروهای امنیتی اسرائیل، دستگیری‌ها و بازداشت‌های خودسرانه، محدودیت‌های آزادی بیان و حرکت و همچنین فرهنگ عمیق و ریشه‌دار معافیت از مجازات انجام شده است. کمیته معتقد است امتناع مداوم اسرائیل از تعامل با سازوکارهای سازمان ملل منعکس‌کننده عدم مسئولیت‌پذیری آن در قبال رفتار خود در اراضی اشغالی فلسطین است.

در پنجمین عنوان به برخی اقدامات ناقض حقوق بشری اسرائیل در شش ماه نخست سال ۲۰۲۲ اشاره شده است. مرکز حقوق بشر فلسطینیان گزارشی در خصوص موارد نقض حقوق بشر توسط اسرائیل در سرزمین‌های اشغالی منتشر کرده است. در این گزارش به ذکر آمار و ارقام در زمینه تعداد کشته‌شدگان، مجروحین، تخریب و بی‌جاشدگی فلسطینیان، یورش‌ها و خشونت شهرک‌نشینان، ایست‌های بازرسی و ... اشاره شده است.

موضوع ششم بولتن به گزارشی در خصوص ناکامی گروه ان.اس.او در پاسخگویی به سازمان دیده‌بان حقوق بشر اختصاص یافته است. این سازمان برای اولین بار در ژانویه ۲۰۲۲ با ارائه شواهدی مبنی بر استفاده از پگاسوس برای هدف قرار دادن یکی از کارمندان خود، شکایتی ارسال کرد. به گفته این سازمان، علیرغم ادعاهای این گروه در خصوص ریشه‌کن کردن سوءاستفاده‌ها از فن‌آوری خود، گروه‌های حقوق بشری مدت زمان زیادی است که بی‌اساس بودن این ادعا را با افشای سوءاستفاده‌ها ثبت کرده‌اند. ان.اس.او در واکنش به این شکایت، متعهد به ارزیابی اولیه شد و در نهایت پاسخ داد: این موضوع به

بهترین وجه بر اساس اطلاعات ارائه شده به ما بررسی شده است. ما شواهدی به دست نیاوردیم که نشان دهد کارمند دیده بان حقوق بشر با استفاده از سیستم پگاسوس توسط مشتریان فعلی ما هدف سوءاستفاده قرار گرفته باشد. با این حال دیده بان در گزارش خود، دروغ بودن این ادعا را ثابت می کند.

هفتمین گزارش بولتن به محاصره ۱۵ ساله غزه و تداوم اعمال محدودیت های گسترده در آن می پردازد. دیده بان حقوق بشر هم زمان با پانزدهمین سالگرد محاصره غزه از سال ۲۰۰۷، اعلام کرد که اعمال محدودیت های گسترده اسرائیل برای خروج از غزه، بیش از دو میلیون نفر از ساکنان آن را از دستیابی به فرصت هایی برای بهبود زندگی خود محروم کرده است. این محاصره طولانی اقتصاد غزه را ویران و جمعیت فلسطین را چندپاره کرده است و این واقعیت، بخشی از جنایات علیه بشریت یعنی آپارتاید و آزار و اذیت میلیون ها فلسطینی است که مقامات اسرائیلی مرتکب آن شده اند. اسرائیل محاصره غزه را به دلایل امنیتی توجیه می کند و معتقد است با به حداقل رساندن رفت و آمد بین غزه و کرانه باختری از ایجاد «شبکه تروریستی انسانی» جلوگیری کنند.

آخرین گزارش ذکر شده در بولتن به ذکر نشدن نام اسرائیل در «فهرست شرم» ناقضان حقوق بشر کودک اشاره کرده است. طبق گزارش سازمان دیده بان حقوق بشر، آنتونیو گوترش، در گزارش سالانه جدید خود درباره کودکان و درگیری های مسلحانه گزارش داده که نیروهای امنیتی اسرائیل در سال ۲۰۲۱، ۷۸ کودک فلسطینی را کشته و ۹۸۲ نفر را مجروح کرده اند در عین حال گوترش نتوانست نیروهای اسرائیلی را به دلیل نقض حقوق کودکان در درگیری های مسلحانه در «فهرست شرم» سالانه خود بگنجانند. وی برای سالها استاندارد دوگانه ای را به کار گرفته است و برخی از کشورها را در فهرست شرم خود قرار می دهد، در حالی که دیگران که اغلب نیز تخلفات بسیار بیشتری مرتکب شده اند را حذف می کند. نام اسرائیل هرگز در این لیست نیامده است. حتی با وجودیکه سازمان ملل، نیروهای مسئول کشتن یا زخمی کردن بیش از ۷۰۰۰ کودک فلسطینی از سال ۲۰۱۵ را شناسایی کرده است.

امید که انتشار این گاهنامه از سوی سازمان دفاع از قربانیان خشونت بتواند تصویر روشن‌تری از وضعیت جاری حقوق بشر در سرزمین‌های اشغالی فلسطین برای مخاطب فارسی‌زبان ایجاد نموده، هم‌زمان مخاطب خاص (نهادهای دیپلماتیک، امنیتی، نظامی و حقوقی) را جهت اتخاذ رویه‌ها و رویکردهای مناسب و هوشمندانه برای بهره‌گیری از چهره مخدوش رژیم صهیونیستی در نقض فاحش حقوق بشر یاری رساند.

بخش نخست: موضع‌گیری‌ها و اقدامات نهادها و سازوکارهای بین‌المللی

❖ گزارش نخست کمیسیون مستقل تحقیق در سرزمین‌های اشغالی فلسطین

درآمد

پس از حوادث خشونت‌بار و درگیری‌های شدید میان گروه‌های مسلح فلسطینی در غزه و نیروهای امنیتی رژیم اسرائیل، شورای حقوق بشر در سی‌امین نشست اضطراری و به تاریخ ۲۷ مه ۲۰۲۱، یک کمیسیون مستقل تحقیق تشکیل داد. این کمیسیون که ریاست آن به خانم ناوی پیلا، کمیسر اسبق حقوق بشر سازمان ملل سپرده شده، مقرر است کلیه موارد نقض حقوق بین‌الملل و حقوق بشر منتهی به ۱۳ آوریل ۲۰۲۱ و از آن زمان به بعد را در سرزمین‌های اشغالی بررسی کند. همچنین مقرر شد این کمیسیون در دو نوبت گزارش خود را به شورای حقوق بشر ارائه دهد. کمیسیون تحقیق در ماه مه ۲۰۲۲، نخستین گزارش خود را به اجلاس ۵۰ شورای حقوق بشر بر اساس قطعنامه S-۳۰/۱ ارائه و فعالیت‌هایی را که تا به امروز انجام داده و نحوه برنامه‌ریزی خود برای انجام این کار را تشریح کرده است.

نکته مهم آن است که کمیسیون با بررسی یافته‌ها و وضعیت اجرای توصیه‌های ارائه شده توسط هیأت‌های حقیقت‌یاب قبلی سازمان ملل و سایر نهادهای حقوق بشری دریافت که یافته‌ها و توصیه‌های کلیدی مرتبط با علل ریشه‌ای تنش‌های مکرر، بی‌ثباتی و طولانی شدن درگیری‌ها تاکنون اجرا نشده است.

طبق این گزارش، بودجه کمیسیون که در ۲۴ دسامبر ۲۰۲۱ توسط کمیته پنجم مجمع عمومی تصویب شد، بر اساس برآوردهای دفتر کمیسیاریای عالی کاهش ۲۵ درصدی داشته و این امر سبب شده کارمندان کمتری برای خدمت در این کمیته به کار گرفته شود و تأخیرها و محدودیت‌هایی در پی داشته باشد.

نکات محوری و اساسی این گزارش به شرح زیر می‌باشد:

۱) مشارکت

در قطعنامه S-30/1، شورای حقوق بشر از همه طرف‌های مربوطه خواسته تا با کمیسیون همکاری کامل داشته باشند و دسترسی آن به اطلاعات موجود را تسهیل کنند. در این راستا کمیسیون از دولت فلسطین به خاطر تسهیل در فرایند مشاوره و ملاقات با اعضا و از دولت اردن که در مارس ۲۰۲۲ به کمیسیون اجازه دسترسی به قلمرو خود را داده قدردانی کرده است. گفتنی است دولت مصر نیز تمایل خود را برای همکاری با کمیسیون اعلام کرده اما هنوز به درخواست کمیسیون برای دسترسی به نوار غزه از طریق گذرگاه رفح پاسخی نداده است.

در مقابل کمیسیون از عدم همکاری اسرائیل و امتناع از ورود و اجازه دسترسی به منظور بازدید از اراضی اشغالی ابراز تأسف کرده است. در ۲۷ مه ۲۰۲۱، وزارت امور خارجه اسرائیل قطعنامه S-30/1 شورای حقوق بشر را رد و بیان کرده: «اسرائیل نمی‌تواند و نمی‌خواهد با چنین تحقیقاتی همکاری کند». همچنین نماینده دائم اسرائیل در دفتر سازمان ملل متحد و سایر سازمان‌های بین‌المللی در ژنو در نامه‌ای خطاب به رئیس کمیسیون در تاریخ ۲۸ اکتبر ۲۰۲۱ از ملاقات با کمیسیون خودداری کرده است. کمیسیون نیز متقابلاً در نامه‌ای به تاریخ ۲۹ دسامبر ۲۰۲۱، از اسرائیل دعوت کرد تا در موضع عدم همکاری خود تجدید نظر کند. نماینده اسرائیل در پاسخ خود به تاریخ ۱۷ فوریه ۲۰۲۲، بیان کرد که هیچ دلیلی وجود ندارد که باور کنیم اسرائیل از سوی شورای حقوق بشر یا

¹See <https://www.gov.il/en/departments/news/mfa-s-comment-on-the-hrc-resolution-27-may-2021>

کمیسیون با رفتار معقول، عادلانه و بدون تبعیض روبرو خواهد شد و بر اساس عدالت با آن رفتار خواهد کرد. در ۳ مارس ۲۰۲۲، نیز کمیسیون خواستار پاسخ به درخواست خود برای دسترسی به اسرئیل و اراضی اشغالی شد و بر لزوم مشارکت همه طرف‌های درگیر، قربانیان و شاهدان و بر اهمیت تعامل کمیسیون با اسرئیل تأکید کرد و نمایندگان را برای ملاقات با کمیسیون دعوت کرد. اما باز هم هیچ پاسخی دریافت نکرد. کمیسیون اعلام کرد به همه تلاش‌های خود برای تعامل با مقامات اسرئیلی برای گفتگو، دعوت به همکاری و اجازه دسترسی آنها به اسرئیل و سرزمین‌های اشغالی فلسطین ادامه خواهد داد و همچنین به دنبال همکاری مصر برای امکان دسترسی به نوار غزه خواهد بود.

۲) مأموریت و روش کار

کمیسیون وظیفه دارد در سرزمین‌های اشغالی فلسطین، تمامی موارد نقض حقوق بشردوستانه بین‌المللی و کلیه موارد ادعایی نقض قوانین بین‌المللی حقوق بشر منتهی به ۱۳ آوریل ۲۰۲۱، و بعد از آن همچنین علل ریشه‌ای تنش‌های مکرر، بی‌ثباتی و طولانی شدن درگیری، از جمله تبعیض و سرکوب سیستماتیک بر اساس هویت ملی، قومی، نژادی یا مذهبی را بررسی کند. این مأموریت کمیسیون را بر آن داشت تا به دنبال شناسایی الگوهای کلی، سیاست‌ها، میراث تاریخی و نابرابری‌های ساختاری باشد که بر بهره‌مندی از حقوق بشر همه افراد در منطقه تأثیر گذاشته است. کمیسیون در چارچوب ارزیابی خود، دو مأموریت در ژنو و یک مأموریت در اردن انجام داده و با ذینفعان مختلف از جمله نمایندگان دولت فلسطین و اردن، سازمان‌های جامعه مدنی اسرئیل و فلسطین و سازمان‌های غیردولتی بین‌المللی رایزنی‌هایی کرده است. کمیسیون همچنین تلاش کرده در گزارش خود از طیف متنوعی از دیدگاه‌ها، مشاوره‌ها و جلسات خود با سازمان‌های حقوق زنان، دانشگاهیان و سازمان‌های متمرکز بر حقوق کودک استفاده کند. کمیسیون مطابق با وظایف خود، یک بانک اطلاعاتی ایجاد کرده است که پس از عملیاتی شدن کامل، برای ثبت و حفظ سیستماتیک کلیه اطلاعات و شواهد جمع‌آوری شده، مطابق با استانداردهای حقوق بین‌الملل و با هدف کمک به تلاش‌ها و اقدامات مربوط به

پاسخگویی در آینده استفاده خواهد شد. کمیسیون خواستار آن است تا اشکال تبعیض، از جمله تبعیض مبتنی بر جنسیت، را هم به عنوان محرک و هم به عنوان ریشه اصلی درگیری در نظر بگیرد. تحلیل جنسیتی در سراسر کار کمیسیون مورد توجه قرار گرفته است. کمیسیون تحقیق نقض و سوءاستفاده از حقوق بشر بر اساس جنسیت و سن و همچنین تفاوت بین زنان، مردان، دختران و پسران در بهره‌مندی از حقوق بشر و آزادی‌های اساسی را در کار خود گنجانده است.

۳) قوانین قابل اجرا

کمیسیون در موضع خود به مواردی چون قوانین بشردوستانه بین‌المللی، حقوق بشر بین‌المللی، قوانین کیفری بین‌المللی و موارد ارسالی از سوی ذی‌نفعان توجه کرده است.

الف) قوانین بشردوستانه بین‌المللی

اشغال یک سرزمین در زمان جنگ، بر اساس حقوق بین‌الملل بشردوستانه، یک وضعیت موقتی و بالفعل است و باعث نمی‌شود قدرت اشغال‌شده از دولت و از حاکمیتش محروم شود. در نتیجه، اشغال در نتیجه جنگ نمی‌تواند متضمن هیچ‌گونه حقی برای تصرف سرزمینی باشد.^۱ اراضی اشغالی فلسطین از جمله قدس شرقی و غزه و بلندی‌های جولان سوریه در حال حاضر تحت اشغال جنگ‌طلبانه اسرائیل هستند که قوانین بین‌المللی بشردوستانه در مورد آنها اعمال می‌شود.

علیرغم ادعای اسرائیل مبنی بر خروج از غزه در سال ۲۰۰۵، کمیسیون به مواضع شورای امنیت و مجمع عمومی و همچنین بیانیه ۱۷ دسامبر ۲۰۱۴ که توسط طرف‌های متعاقد کنوانسیون ژنو در رابطه با حفاظت از غزه تصویب شد، اشاره کرده است. طبق کنوانسیون چهارم ژنو در خصوص افراد غیرنظامی در زمان جنگ و ارزیابی کمیته بین‌المللی صلیب سرخ و مواضع کمیسیون‌های تحقیق قبلی، اسرائیل به دلیل کنترل اعمال شده بر حریم

^۱International Committee of the Red Cross (ICRC), commentary of 1958 on article 47 of the Fourth Geneva Convention, available at <https://ihl.databases.icrc.org/appl/ihl/ihl.nsf/Comment.xsp?action=openDocument&documentId=C4712FE71392AFE1C12563CD0042C34A>.

هوایی و زمینی، آب‌ها، زیرساخت‌های غیرنظامی از جمله آب و برق و کنترل بر جمعیت فلسطین را همچنان در اشغال خود نگاه داشته است.

بنابراین اسرائیل ملزم به اجرای تعهدات یک قدرت اشغالگر است که در کنوانسیون چهارم ژنو و حقوق بین‌الملل عرفی به آن اشاره شده است. کمیسیون تأکید می‌کند که تمامی هنجارهای حقوق بشردوستانه بین‌المللی باید توسط همه طرف‌ها، از جمله گروه‌های مسلح فلسطینی، رعایت شود و این امر شامل لزوم احترام به اصول ضرورت نظامی، تمایز، تناسب و اقدامات احتیاطی در برابر حملات می‌باشد. به علاوه، تمامی کشورهای عضو کنوانسیون‌های ژنو طبق ماده ۱ مشترک آن‌ها، نه تنها وظیفه دارند به کنوانسیون‌ها احترام بگذارند بلکه باید رعایت آن‌ها را نیز تضمین کنند.

ب) حقوق بشر بین‌المللی

در گزارش به کاربرد قوانین حقوق بشر در شرایط درگیری مسلحانه یا اشغال، هم‌زمان با حقوق بشردوستانه بین‌المللی به‌طور گسترده اشاره شده و تأکید کرده وضعیت درگیری مسلحانه یا اشغال، یک دولت را از تعهدات حقوق بشری خود رها نمی‌کند.

کمیسیون به یافته‌های دیوان بین‌المللی دادگستری در مورد کاربرد قوانین بین‌المللی حقوق بشر و حقوق بشردوستانه بین‌المللی در سرزمین‌های اشغالی فلسطین نیز اشاره کرده که به‌موجب آن دیوان تشخیص داده که «حمایت ارائه شده توسط کنوانسیون‌های حقوق بشر در صورت درگیری‌های مسلحانه متوقف نمی‌شود، مگر در صورت فسخ مقررات آن».

این موضوع که اسرائیل علاوه بر قلمرو خود، تعهداتی در زمینه حقوق بشر در سرزمین‌های اشغالی فلسطین نیز دارد، همواره در قطعنامه‌های مجمع عمومی، گزارش‌های دبیرکل، کمیساریای عالی، شورای حقوق بشر، نهادهای معاهده‌ای سازمان ملل و کمیسیون‌های تحقیقات قبلی و مأموریت‌های حقیقت‌یاب در اراضی اشغالی فلسطین بیان شده است.

کمیسیون معتقد است که اسرائیل همچنان در اشغال ستیزه‌جویانه این سرزمین‌ها (کرانه باختری، بیت‌المقدس و غزه) باقی مانده است. بنابراین علی‌رغم کنترل مؤثر اسرائیل

به‌عنوان یک قدرت اشغالگر و قابلیت اعمال فرا سرزمینی این کنترل‌ها در داخل سرزمین‌های اشغالی، عمل به تعهدات بین‌المللی حقوق بشر، وظیفه اصلی آن است.

ج) قوانین کیفری بین‌المللی

کمیسیون، مقررات حقوق کیفری بین‌المللی را همان‌طور که در معاهدات قابل‌اجرا، اساسنامه رم و حقوق عرفی تعریف شده، اعمال خواهد کرد. اساسنامه رم عناصر دقیقی را برای اکثر این جنایات ارائه می‌کند و تصویب آن توسط اکثریت کشورهای عضو سازمان ملل متحد، تعریف این جنایات را در حقوق بین‌الملل عرفی را منعکس کرده است.

د) موارد ارسالی

در پاسخ به یک فراخوان عمومی برای ارسال کتبی گزارشات، کمیسیون چندین هزار شکایت، گزارش و بیانیه‌های فردی دریافت کرده است که به طیف وسیعی از علل ریشه‌ای تنش‌های مکرر، بی‌ثباتی و طولانی شدن درگیری‌ها می‌پردازد. این مستندات از طیف وسیعی از مکان‌های جغرافیایی، افراد و سازمان‌ها و بخش‌های مختلف جامعه دریافت شده‌اند که درگیری‌ها و پیامدهای آن در سرزمین‌های اشغالی را تأیید می‌کند. کمیسیون این موارد ارسالی را بایگانی کرده و در حال بررسی مستمر تمام اطلاعات دریافتی می‌باشد.

۴) ارزیابی یافته‌ها و توصیه‌های هیأت‌ها و کمیسیون‌های تحقیق قبلی سازمان ملل متحد

۴-۱- تحقیق در مورد وضعیت سایر نهادهای سازمان ملل متحد

کمیسیون با ارزیابی خود از یافته‌ها و توصیه‌های کمیسیون‌های تحقیق قبلی، هیأت‌های حقیقت‌یاب، نهادهای معاهده‌ای، رویه‌های ویژه و سایر نهادهای سازمان ملل متحد، موضوعات کلی را شناسایی کرده که هسته اصلی اکثر توصیه‌ها بوده است. کمیسیون بر یافته‌ها و توصیه‌هایی تمرکز کرده که مستقیماً در ارتباط با علل ریشه‌ای تنش‌های مکرر، بی‌ثباتی و طولانی شدن درگیری‌ها در کشورهای مربوطه بوده‌اند. عناوین بررسی شده در این گزارش با توجه به حجم زیاد موضوعات تحت پوشش نهادهای مختلف، جامع نیستند. این گزارش در وهله اول مروری بر طیف وسیعی از نقض‌ها و سوءاستفاده‌ها در مرکز اصلی مناقشه ارائه می‌کند. با این حال، کمیسیون خاطر نشان کرده یافته‌ها و توصیه‌های

مرتبط با علل ریشه‌ای اساسی عمدتاً متوجه اسرائیل بوده و بنابراین این نکته را به‌عنوان شاخصی از ماهیت نامتقارن درگیری و واقعیت اشغال یک کشور دیگر در نظر گرفته است.

۲-۴- عدم رعایت قوانین و آداب‌ورسوم جنگ و اشغال متخاصمانه

الف) اشغال همیشگی و تا ابد

در طول سومین بررسی دوره‌ای جهانی اسرائیل، در سال ۲۰۱۸، بیش از ۱۱۰ توصیه از مجموع ۲۴۰ توصیه توسط کشورهای عضو در رابطه با حقوق بشردوستانه بین‌المللی ارائه شده است که ۲۶ مورد درباره پایان دادن به اشغالگری است. همچنین توصیه‌هایی در خصوص توقف توسعه شهرک‌سازی، پایان دادن به اخراج اجباری، توقف سیاست بازداشت اداری به‌ویژه کودکان، رفع محدودیت‌های رفت‌وآمد، رفع محاصره غزه، اجازه دسترسی فلسطینیان به منابع طبیعی خود و حذف قوانین و اقداماتی که تبعیض علیه فلسطینی‌ها از جمله جداسازی جاده‌ها برای استفاده انحصاری از مردم اسرائیل را جایز می‌داند، ارائه شده است. شورای امنیت در قطعنامه ۲۴۲ که به اتفاق آرا در ۲۲ نوامبر ۱۹۶۷ به تصویب رسید، خواستار خروج نیروهای مسلح اسرائیل از «سرزمین‌های اشغال شده» شد. با این وجود، اسرائیل به اشغالگری پایان نداده است و به مردم فلسطین اجازه نمی‌دهد از حق تعیین سرنوشت خود برخوردار شوند. گزارشگر ویژه در مورد وضعیت حقوق بشر در سرزمین‌های اشغالی، این وضعیت را یک اشغال دائمی خواند و بیان کرد علیرغم تأکید حقوق بین‌الملل مبنی بر اینکه اشغال اسرائیل باید موقتی باشد، اما بعید است بدون مداخله هماهنگ بین‌المللی، اسرائیل به این اشغال پایان دهد. گفتنی است در دهه ۱۹۹۰، قرارداد اسلو برای دستیابی به یک معاهده صلح با هدف ایجاد حکومت خودمختار موقت فلسطین، ایجاد شورای منتخب برای مردم فلسطین در کرانه باختری و نوار غزه، برای یک دوره انتقالی پنج‌ساله که منجر به حل‌وفصل دائمی بر اساس قطعنامه‌های ۲۴۲ (۱۹۶۷) و ۳۳۸ (۱۹۷۳) شورای امنیت شود، منعقد شد. طبق گزارش، قرار بود تمام سرزمینی که در قرارداد اسلو به مناطق الف، ب و ج تقسیم شده بود، به تدریج به فلسطینیان واگذار شود.

این توافقات هرگز به طور کامل اجرا نشدند و منطقه C که ۶۰ درصد از کرانه باختری را در بر می‌گیرد با گسترش روزافزون شهرک‌ها تحت کنترل کامل اسرائیل باقی مانده است.

ب) انتقال جمعیت غیرنظامی

یافته‌ها و توصیه‌های قبلی نشان می‌دهد که اسرائیل به شهرک‌سازی در منطقه C در سرزمین‌های اشغالی ادامه می‌دهد و با ایجاد پایگاه‌هایی در سراسر کرانه باختری، مستقیماً تعهدات خود بر اساس قوانین اشغال متخاصمانه را نقض می‌کند. شورای امنیت در قطعنامه‌های خود تأکید کرده است که سیاست و شیوه‌های اسرائیل در ایجاد شهرک‌سازی در سرزمین‌های اشغالی، فاقد اعتبار قانونی است و طبق قوانین بین‌المللی «نقض فاحش» و مانع بزرگی برای صلح است. بر اساس گزارش ۲۰۱۷ کمیساریای عالی حقوق بشر که وضعیت اجرای توصیه‌های ارائه شده به همه طرف‌ها بین سال‌های ۲۰۰۹ تا ۲۰۱۶ را بررسی کرده، در مجموع ۹۳ توصیه یا ۱۰ درصد از همه توصیه‌ها، به حضور شهرک‌های اسرائیلی در کرانه باختری از جمله بیت‌المقدس شرقی پرداخته است.^۳ از ۸۱ توصیه خطاب به اسرائیل، هیچ‌کدام از آنها اجرا نشده است.^۴ از سال ۲۰۱۷، کمیساریای عالی بارها در مورد گسترش مستمر شهرک‌ها و جمعیت شهرک‌نشینان در حال رشد گزارش داده است.

به گفته شورای Yesha^۵، تا ژانویه ۲۰۲۲، ۴۹۱۹۲۳ شهرک‌نشین در کنار ۱۵۸۹۰ شهرک‌نشین جدید در سال ۲۰۲۱، در منطقه C در کرانه باختری (به استثنای بیت‌المقدس شرقی) زندگی می‌کردند. شورای Yesha پیش‌بینی می‌کند تا پایان سال ۲۰۲۲، جمعیت شهرک‌نشینان در کرانه باختری به نیم میلیون نفر خواهد رسید که ۴۳ درصد افزایش جمعیت در دهه گذشته (۱۴۸۹۸۵)، در مقایسه با افزایش ۱۱ درصدی در اسرائیل خواهد بود.^۶ بر اساس گزارش اداره مرکزی آمار فلسطین، کل جمعیت فلسطینی کرانه باختری در

^۳A/HRC/35/19, paras. 5 and 35

^۴Ibid., para. 35.

^۵ شورای Yesha یک سازمان متشکل از شوراهای شهرداری شهرک‌های یهودی در کرانه باختری است.

^۶<http://www.myesha.org.il/?CategoryID=335&ArticleID=10249&dbAuthToken=>

سال ۲۰۲۲، ۳ میلیون و ۱۸۸ هزار و ۳۸۷ نفر است که نرخ رشد آن ۲,۱ درصد بوده است.^۷

طبق این گزارش، شورای امنیت، مجمع عمومی، دبیرکل و کمیساریای عالی حقوق بشر همگی بر غیرقانونی بودن شهرک‌سازی‌های اسرائیل در سرزمین‌های اشغالی فلسطین تأکید کرده‌اند.^۸ کمیسیون همچنین خاطرنشان کرده که سیاست شهرک‌سازی مغایر با تعهد اسرائیل بر اساس ماده ۴۹ کنوانسیون چهارم ژنو است. علاوه بر این، انتقال مستقیم یا غیرمستقیم بخش‌هایی از جمعیت غیرنظامی توسط یک قدرت اشغالگر به سرزمینی که آن را اشغال کرده است، طبق اساسنامه رم جنایت جنگی محسوب می‌شود.

ج) رفتار متخاصمانه

بسیاری از توصیه‌های بررسی شده توسط کمیسیون به موضوع انجام خصومت‌ها پرداخته و از همه طرف‌ها خواسته به تعهدات خود تحت قوانین بین‌المللی بشردوستانه پایبند باشند. مکانیسم‌های تحقیقاتی قبل که توسط شورای حقوق بشر برای درگیری‌های غزه در سال‌های ۲۰۰۹ و ۲۰۱۴، ایجاد شده دریافت است نقض اصول حقوق بین‌الملل بشردوستانه در اثر حملات نیروهای نظامی اسرائیل و گروه‌های مسلح فلسطینی رخ داده و ممکن است به جنایات جنگی تبدیل شده باشد. علاوه بر این، کمیسیون تحقیق در مورد درگیری در غزه در سال ۲۰۱۴ دریافت که تاکتیک‌های اسرائیل برای هدف قرار دادن ساختمان‌های مسکونی در طول تهاجم، زنان و کودکان را نسبت به درگیری‌های مسلحانه قبلی در برابر مرگ و جراحت آسیب‌پذیرتر کرده است. هیأت حقیقت‌یاب در بیت حانون در سال ۲۰۰۸ به این نتیجه رسید که مردم غزه باید مطابق با قوانین بین‌المللی از حمایت برخوردار باشند و عواقب استفاده از زور بر غیرنظامیان باید در مرکز تصمیم ارتش اسرائیل - ساخت و فعالیت در اراضی اشغالی فلسطین - قرار گیرد. توصیه کلیدی این بوده است که همه طرف‌ها به‌طور کامل به قوانین بین‌المللی حقوق بشر از جمله اصل تمایز، تناسب و

^۷See https://www.pcbs.gov.ps/site/lang__en/881/default.aspx#Population.

^۸For example, Security Council resolutions 465 (1980) and 2334 (2016); General Assembly resolution 70/89; A/HRC/34/38, paras. 14-15 and 73; and A/HRC/49/85, para. 51

اقدامات احتیاطی احترام بگذارند. علاوه بر این، هیئت حقیقت‌یاب سازمان ملل متحد در مورد مناقشه غزه در سال ۲۰۰۹ توصیه کرد که اسرائیل بازنگری قوانین را آغاز و به منظور اطمینان از انطباق با حقوق بشردوستانه بین‌المللی، با کمیته بین‌المللی صلیب سرخ، دفتر کمیساریای عالی و سایر ارگان‌ها، کارشناسان و سازمان‌های جامعه مدنی تعامل کند.

کمیسیون مستقل تحقیق بین‌المللی درباره تظاهرات ۲۰۱۸ در سرزمین‌های اشغالی توصیه کرد اسرائیل از نیروی مرگبار علیه غیرنظامیان خودداری کند و اطمینان حاصل کند که طبق قوانین درگیری، استفاده از نیروی زور تنها به‌عنوان آخرین راه‌حل به‌کار رود. کمیسیون همچنین به یافته‌هایی اشاره می‌کند که بر اساس آن، گروه‌های مسلح فلسطینی حملات موشکی بی‌رویه‌ای به سمت شهرها و شهرک‌های اسرائیلی انجام داده‌اند که منجر به کشته و زخمی شدن غیرنظامیان اسرائیلی شده و خسارات قابل توجهی به اشیاء غیرنظامی وارد کرده است. هیئت حقیقت‌یاب سازمان ملل متحد در مورد مناقشه غزه در سال ۲۰۰۹ توصیه کرد که گروه‌های مسلح فلسطینی متعهد شوند فوراً به قوانین بین‌المللی بشردوستانه به‌ویژه با چشم‌پوشی از حملات به غیرنظامیان و اشیاء غیرنظامی اسرائیل احترام بگذارند. همچنین توصیه می‌کند تمام اقدامات پیشگیرانه برای جلوگیری از آسیب رساندن به غیرنظامیان فلسطینی در طول جنگ انجام شود. کمیسیون تحقیق در مورد مناقشه غزه در سال ۲۰۱۴ همچنین از مقامات حاضر غزه و گروه‌های مسلح فلسطینی درخواست کرده به اصول تمایز، تناسب و اقدامات احتیاطی از جمله پایان دادن به حملات به غیرنظامیان و اشیاء غیرنظامی اسرائیل احترام بگذارند.

خصوصیت‌های مسلحانه بار دیگر در غزه در ماه مه ۲۰۲۱ با گزارش‌هایی مبنی بر تکرار بسیاری از الگوهای شرح داده شده در بالا آغاز شد. همان‌طور که کمیساریای عالی حقوق بشر اشاره کرد، تشدید تنش‌ها با اعتراضات علیه اخراج قریب‌الوقوع خانواده‌های فلسطینی از خانه‌هایشان در شیخ جراح به نفع شهرک‌نشینان، افزایش تنش‌های ملی و قومی و محدودیت‌ها و استفاده از زور توسط اسرائیل در ماه رمضان علیه فلسطینیان در بیت‌المقدس شرقی آغاز شد. کمیساریای عالی همچنین خاطرنشان کرد عدم موفقیت آشکار در راستی‌آزمایی اهداف به‌عنوان اهداف نظامی، نگرانی‌های جدی در مورد تبعیت

اسرائیل از اصول تمایز، تناسب و اقدامات احتیاطی تحت قوانین بین‌المللی بشردوستانه را ایجاد کرده است. این دفتر همچنین گزارش داد که گروه‌های مسلح فلسطینی نیز با انجام حملات بی‌رویه، برخلاف قوانین بین‌المللی بشردوستانه، غیرنظامیان اسرائیلی را کشته و زخمی کرده و خسارات قابل توجهی به اشیاء غیرنظامی وارد کرده‌اند.

۳-۴- نقض‌ها و سوءاستفاده‌ها از حقوق فردی و جمعی

الف) تبعیض و چندپارگی جغرافیایی، اجتماعی و سیاسی

طبق گزارش، دیوان بین‌المللی دادگستری بر نقض گسترده و فجیع حقوق فلسطینی‌های ساکن در سرزمین‌های اشغالی به واسطه ایجاد دیوار اشاره کرده است. طبق نظر هیئت حقیقت‌یاب سازمان ملل متحد در مورد مناقشه غزه در سال ۲۰۰۹، محاصره به منزله مجازات دسته‌جمعی است که در تداوم سیاست‌هایی با هدف پیگیری اهداف سیاسی اسرائیل در رابطه با غزه و سرزمین‌های اشغالی استفاده می‌شود. بر اساس یافته‌ها، کمیساریای عالی حقوق بشر در گزارش سال ۲۰۱۷ خود اشاره کرده که ۹ درصد از توصیه‌های گذشته مربوط به آزادی رفت‌وآمد می‌باشد. در مجموع ۷۸ مورد خطاب به اسرائیل بوده که تنها یک مورد مربوط به آزادی رفت‌وآمد بین غزه و کرانه باختری، تا حدی اجرا شده است. دو توصیه نیز به مقامات حاضر در غزه ارائه شد که هیچ‌کدام اجرا نشده‌اند. اشغال مداوم، محاصره اقتصادی و اجتماعی ۱۵ ساله غزه و حملات مکرر و تخریب زیرساخت‌های ضروری، همچنان ساکنین آن را با محدودیت‌های زیادی در زمینه آزادی رفت‌وآمد و جابجایی کالاها روبه‌رو کرده است. گزارش همچنین خاطر نشان می‌کند که یافته‌ها و توصیه‌ها به نگرانی‌های مربوط به نقض حقوق بشر در خود اسرائیل نیز تعمیم می‌یابد. کمیته رفع تبعیض نژادی در مورد تأثیر تبعیض‌آمیز قانون دولت-ملت قوم یهود (۲۰۱۸) بر غیر یهودیان اسرائیل ابراز نگرانی کرده و از اسرائیل خواسته است این قانون را با هدف تطبیق با کنوانسیون بین‌المللی همه اشکال تبعیض نژادی بازنگری کند. همچنین توصیه کرد که اسرائیل با همه افراد در سرزمین‌های تحت کنترل خود رفتار برابر داشته

باشد. این توصیه اخیراً زمانی تکرار شد که کمیته حقوق بشر نگرانی عمیق خود را در مورد قانون دولت - ملت قوم یهود ابراز کرد، زیرا از نظر آن می‌تواند تبعیض سیستماتیک و ساختاری از قبل موجود علیه غیر یهودیان در اسرائیل را تشدید کند. کمیته حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی نیز اشاره می‌کند که با جمعیت یهودی و غیریهودی در اسرائیل از چندین جنبه متفاوت رفتار می‌شود. یک سیستم سه لایه از قوانین که وضعیت مدنی، حقوق و حمایت قانونی متفاوتی را برای «شهروندان یهودی اسرائیلی»، «شهروندان فلسطینی اسرائیل» و «ساکنان فلسطینی در بیت‌المقدس شرقی» فراهم می‌کند. رژیم‌های حقوقی مختلفی نیز توسط اسرائیل در کرانه باختری اعمال می‌شود؛ علیرغم اینکه اسرائیل بخش قابل توجهی از قوانین داخلی خود را در مورد شهرک‌نشینان اسرائیلی در کرانه باختری اعمال می‌کند، فلسطینی‌ها باید تابع ارتش اسرائیل باشند. بیت‌المقدس شرقی از زمان الحاق ادعایی آن به اسرائیل مشمول سیستم حقوقی داخلی اسرائیل بوده است، اگرچه ساکنان فلسطینی آن واجد شرایط دریافت شهروندی اسرائیل نیستند.

کمیسیون به تمدید قانون شهروندی و ورود به اسرائیل در ۱۰ مارس ۲۰۲۲ اشاره کرده که کمیته حقوق بشر نسبت به انکار حق اتحاد خانواده شهروندان اسرائیلی با همسران فلسطینی خود ابراز نگرانی کرده است. این قانون کاملاً در تضاد با قانون بازگشت (۱۹۵۰) است که حق «هر یهودی» برای اقامت در اسرائیل را پیش‌بینی کرده است. کمیته حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ابراز نگرانی کرده است که این قانون زنان فلسطینی که حق اقامتشان وابسته به وضعیت همسرشان است را در موقعیتی آسیب‌پذیر قرار می‌دهد.

طبق اطلاعات داده شده به کمیسیون علی‌رغم اشغال، تداوم اختلاف سیاسی بین فتح و حماس نیز تأثیر منفی بر بهره‌مندی کامل فلسطینی‌ها از حقوق بشر خود گذاشته است. کمیسیون یادآوری می‌کند از سال ۲۰۰۶ تاکنون هیچ انتخابات ریاست جمهوری یا قانون‌گذاری در کشور فلسطین برگزار نشده است. انتخابات ریاست جمهوری سال ۲۰۲۱ به دلیل امتناع اسرائیل از مجوز رأی دادن فلسطینیان در بیت‌المقدس شرقی برای مدت نامعلومی توسط رئیس‌جمهور کشور فلسطین به تعویق افتاد.

۵) شهرک‌ها و خشونت شهرک‌نشینان

در حالی که اسرائیل پروژه‌های زیرساختی گسترده‌ای برای تسهیل تردد شهرک‌نشینان اجرا کرده است هم‌زمان حقوق اساسی فلسطینیان نقض می‌شود. شهرک‌ها به سرعت در حال گسترش هستند و شهرک‌نشینان اسرائیلی قادر به ساختن سازه‌هایی در زمین‌های اشغالی هستند اما به دلیل منطقه‌بندی و رژیم‌های برنامه‌ریزی تبعیض‌آمیز، دریافت مجوز ساخت در منطقه C برای فلسطینی‌ها تقریباً غیرممکن است. در همین راستا، کمیته حقوق بشر در مشاهدات پایانی خود در مورد پنجمین گزارش دوره‌ای اسرائیل، نسبت به افزایش قابل توجه وقوع و شدت خشونت شهرک‌نشینان در سال‌های اخیر و دخالت نیروهای امنیتی اسرائیل در این خشونت‌ها ابراز نگرانی کرده است؛ هماهنگ‌کننده ویژه سازمان ملل متحد برای روند صلح خاورمیانه و نماینده دبیرکل در سازمان آزادی‌بخش فلسطین و تشکیلات خودگردان در جلسه توجیهی خود در شورای امنیت در ۲۲ مارس ۲۰۲۲ در مورد اجرای قطعنامه ۲۳۳۴ شورای امنیت (۲۰۱۶) تأکید کرد که علیرغم درخواست شورای امنیت برای برداشتن گام‌های فوری و جلوگیری از همه اعمال خشونت‌آمیز علیه غیرنظامیان، خشونت به صورت مداوم و روزانه ادامه دارد.

۶) نقض حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی

با توجه به تقسیم‌ناپذیری همه حقوق بشر، کمیسیون بر اهمیت حیاتی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی تأکید کرده است. این سازمان نگرانی‌های مطرح شده توسط مکانیسم‌های حقوق بشر در مورد الگوهای نقض حق زمین و مسکن در کرانه باختری و قوانین و سیاست‌های منطقه بندی، مصادره زمین و منابع طبیعی، تخریب سیستمی منازل، اخراج اجباری و گسترش شهرک‌ها همراه با محدودیت رفت‌وآمد را به رسمیت شناخته است. همچنین چندین مکانیسم حقوق بشر نگرانی‌هایی در مورد وضعیت جوامع

^۹CCPR/C/ISR/CO/5, para. 24.

بادیه‌نشین در اسرائیل از جمله اخراج این جوامع بدون مشورت و دسترسی محدود آنها به نیازهای اولیه را نیز مطرح کرده‌اند.

طبق گزارش و بر اساس قوانین و سیاست‌های اسرائیل، کمتر از ۱ درصد زمین در منطقه C و ۱۳ درصد از زمین در شرق بیت‌المقدس برای ساخت زیرساخت‌ها برای فلسطینیان اختصاص داده شده است.^۱ تخریب زیرساخت‌های آبی فلسطین از جمله خطوط لوله، چاه‌ها و مخازن، عدم صدور مجوز ساخت‌وساز و مصادره و کنترل منابع آب طبیعی، مردم کرانه باختری را در معرض خطر شدید کمبود آب قرار داده است. طبق گزارش کمیسیون درحالی‌که شهرک‌نشینان اسرائیلی به ۳۲۰ لیتر در هر روز آب دسترسی دارند - ۱۰۰ لیتر آب در هر روز توصیه شده است - فلسطینی‌ها در مناطق A و B به ۷۵ تا ۱۰۰ لیتر آب در روز دسترسی دارند، این در حالی است که در منطقه C این میزان به ۳۰ تا ۵۰ لیتر در روز می‌رسد. کمیته حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی نسبت به تأثیر سیاست اشغالگری و شهرک‌سازی اسرائیل و تخریب زیرساخت‌های آبی بر فلسطینیان از نظر دسترسی به آب ابراز نگرانی کرده که پیامدهای جدی برای سلامتی به دنبال خواهد داشت. سازمان ملل هشدار داده است که غزه به دلیل نقض شدید حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ناشی از اشغال و محاصره طولانی‌مدت زمینی، هوایی و دریایی و حملات مکرر در خطر «غیرقابل زندگی شدن» قرار دارد. در سال ۲۰۲۱، تقریباً از هر پنج نفر، دو نفر دچار ناامنی غذایی بوده‌اند، در حالی‌که در سال ۲۰۱۸ از هر پنج نفر، یک نفر دچار ناامنی غذایی بوده است.^{۱۲}

گزارش می‌افزاید، پیش‌بینی می‌شد نرخ فقر در نتیجه حملات ماه مه از ۵۳ درصد در سال ۲۰۱۷ به ۵۹,۳ درصد در سال ۲۰۲۱ افزایش یابد.^{۱۳} این در حالی است که نرخ بیکاری در

^۱E/C.12/ISR/CO/4, paras.

^{۱۲}Office for the Coordination of Humanitarian Affairs, “Palestinians strive to access water in the Jordan Valley”, Humanitarian Bulletin, January–May 2021, 22 June 2021.

^{۱۳}See Office for the Coordination of Humanitarian Affairs and humanitarian country team in the Occupied Palestinian Territory, “Humanitarian needs overview”, December 2021; and <https://www.un.org/unispal/document/thousands-of-palestinians-face-food-insecurity-amid-escalating-conflict-wfp-infographic/>.

^{۱۴}UNRWA, “Occupied Palestinian Territory emergency appeal 2022”, p. 14.

سال ۲۰۲۱ به ۵۰,۲ درصد رسید.^{۱۴} در این میان درصد بالاتری در میان زنان (۶۸,۶ درصد) به دلیل کمبود فرصت‌ها و موانع اجتماعی برای تأمین شغل رسمی گزارش شده است. بیکاری به‌ویژه جوانان ۱۵ تا ۲۹ ساله را با میانگین ۷۱,۸ درصد تحت تأثیر قرار داده است.^{۱۵}

چندین مکانیسم سازمان ملل تأکید کرده‌اند که ادامه محاصره و خصومت‌های مکرر که منجر به تخریب زیرساخت‌ها و محرومیت از کالاها و خدمات ضروری می‌شود، دسترسی به آب و فاضلاب و سیستم مراقبت‌های بهداشتی در غزه را با مشکل مواجه کرده است. سیستم مراقبت‌های بهداشتی از تخریب شدید زیرساخت‌ها و کمبود تجهیزات ضروری پزشکی، داروها و پرسنل پزشکی رنج برده است. طبق گزارش گزارشگر ویژه تا اکتبر ۲۰۱۸، تقریباً نیمی از داروهای ضروری در غزه به‌طور کامل تمام شده است.^{۱۶}

۷) اخراج و جابجایی اجباری

طبق گزارش کمیسیون، فلسطینی‌ها با تهدید دائمی تخریب خانه‌ها و اخراج اجباری روبرو هستند. تخریب سازه‌های متعلق به فلسطینی‌ها و تخلیه اجباری در سرزمین‌های اشغالی ادامه دارد و در گزارش کمیساریای عالی حقوق بشر در بازه زمانی ۱ نوامبر ۲۰۲۰ تا ۳۰ اکتبر ۲۰۲۱ منعکس شده است. تخریب و اخراج اجباری خانه‌ها، کمک‌های مالی و کمک‌های بشردوستانه، سازه‌های بهداشتی و آب و همچنین مدارس را نیز تحت تأثیر قرار داده است. تخریب خانه‌های فلسطینی‌هایی که ادعا می‌شود حملاتی را علیه اسرائیلی‌ها انجام داده‌اند، نوعی مجازات دسته‌جمعی توصیف شده است که زنان و کودکان را بیشتر تحت تأثیر قرار می‌دهد. نکته قابل‌توجه ویژه برای کمیسیون، تأثیری است که چنین تخریب‌ها و دستگیری‌هایی بر کودکان می‌گذارد، موضوعی که به علت اهمیت آن توسط تعدادی از ذینفعان به آن اشاره شده و توسط مأموریت حقیقت‌یاب سازمان ملل (۲۰۰۹) و

¹⁴Ibid., pp. 6 and 14.

¹⁵Ibid., p. 14.

¹⁶A/HRC/40/73, para 9.

گزارشگر ویژه گزارش شده است. کمیسیون با نگرانی به یافته‌های گزارشگر ویژه در مورد تجربه آسیب‌زای کودکان از اخراج و تأثیر تخریب خانه‌ها بر کودکان اشاره می‌کند، همچنین آسیبی که والدین آنها قبلاً با تجربه خود از خلع ید و آوارگی متحمل شده‌اند را احیا کرده و ممکن است بر نسل‌های بعدی نیز تأثیر بگذارد.^{۱۷}

۸) حمله به فضای مدنی

کمیسیون با نگرانی به افزایش حملات و تلاش‌ها برای ساکت کردن مدافعان حقوق بشر و سازمان‌های جامعه مدنی مدافع حمایت از حقوق بشر و پاسخگویی در سرزمین‌های اشغالی اشاره کرده است. در ۱۹ اکتبر ۲۰۲۱، وزیر دفاع اسرائیل، شش سازمان حقوق بشری فلسطینی را به‌عنوان سازمان‌های تروریستی معرفی و ادعا کرد این سازمان‌ها با جبهه مردمی برای آزادی فلسطین در ارتباط هستند و بودجه‌ای که دریافت می‌کنند در خدمت فعالیت‌های آن سازمان به‌کار می‌رود. کمیسیون با نگرانی به بیانیه کمیساریای عالی حقوق بشر اشاره کرده که این تصمیم بر اساس دلایل مبهم و غیرمستند اتخاذ شده است. افراد مدافع حقوق بشر نیز با اتهام ارتباط با این سازمان‌های تروریستی هدف قرار گرفته‌اند. در این راستا و طبق گزارش، در ۱۰ مارس ۲۰۲۲، دادگاه نظامی اسرائیل یک وکیل فلسطینی فرانسوی به نام صلاح حموری را به اتهام عضویت در جبهه مردمی برای آزادی فلسطین به چهار ماه بازداشت بدون محاکمه محکوم کرد. کمیسیون همچنین به گزارش‌هایی از اقداماتی که توسط تشکیلات خودگردان فلسطین و مقامات فعلی در غزه انجام می‌شود نیز اشاره کرده که فضای مدنی و مطالبات پاسخگویی را به‌طور قابل توجهی کاهش می‌دهد.^{۱۸} همچنین در گزارش کمیساریای عالی حقوق بشر در ۲۴ ژوئن ۲۰۲۱، به جریان دستگیری و کشته شدن نزار بنات -یکی از نامزدهای پارلمانی که به انتقاد از تشکیلات خودگردان شهرت داشت- اشاره شده است. طبق گزارش کمیساریای عالی در واکنش به قتل بنات در کرانه باختری، نیروهای امنیتی اسرائیل با استفاده از نیروی زور نامتناسب ۷۵ نفر از

^{۱۷}A/HRC/47/57, para. 22.

^{۱۸}A/HRC/49/25, para. 36, and CCPR/C/ISR/CO/5, para. 18.

^{۱۹}A/HRC/49/25, para. 43, and A/HRC/49/83, paras. 33–36.

تظاهرات‌کنندگان را دستگیر که از این میان ۴۰ نفر متهم به این اعتراضات شدند.^{۲۰} گفتنی است دفتر کمیساریای عالی سازمان ملل دستگیری خودسرانه متقدان توسط پلیس و مقامات حاضر در غزه را مستند کرده است. همچنین در این فرایند اعدام فراقانونی افراد مظنون به «همکاری» با سرویس اطلاعاتی اسرائیل نیز گزارش شده است. آزار و اذیت و بازداشت فلسطینی‌ها از جمله کودکان توسط نیروهای اسرائیلی در سرزمین‌های اشغالی فلسطین به ایجاد و حفظ محیط اجباری زندگی مردم کمک می‌کند. کمیسیون همچنین به هشدار گزارشگر ویژه در مورد تعداد کودکان در بازداشت و شرایط بازداشت آنها نیز اشاره کرده است.^{۲۱}

۹) خشونت علیه زنان و دختران

گزارش‌ها تأکید کرده‌اند زنان و دختران همچنان در معرض استفاده بیش‌ازحد از زور و آزار و اذیت نیروهای امنیتی و شهرک‌نشینان اسرائیلی از جمله آزار جسمی، جنسی، روانی و کلامی و نقض حق زندگی آنها قرار دارند. آزار و اذیت زنان و دختران فلسطینی توسط نیروهای امنیتی در ایست‌های بازرسی و در مسیر رفت‌وآمد به مدرسه و محل کار گزارش شده است. خشونت جنسی و جنسیتی نیز در بازداشت‌ها و در طول یورش‌های شبانه گزارش شده است. کمیته رفع تبعیض علیه زنان توصیه کرده اسرائیل باید اطمینان حاصل کند انجام یورش‌های شبانه با حقوق و ضمانت‌های دادرسی ذکر شده در کنوانسیون مطابقت داشته باشد. گزارش‌ها نشان می‌دهد که زنان و به‌ویژه دختران مخصوصاً زمانی که مردان خانواده‌شان غایب هستند، بیشتر هدف خشونت شهرک‌نشینان در کرانه باختری قرار می‌گیرند.

^{۲۰}A/HRC/49/83, para. 3۰.

^{۲۱}A/HRC/47/57, para. 23.

۱۰) عدم پاسخگویی

گزارش کمیسیون بیان می‌کند یافته‌ها و توصیه‌های متعدد نهادهای سازمان ملل به عدم پاسخگویی در مورد نقض قوانین بین‌المللی بشردوستانه و نقض حقوق بشر پرداخته است. هیأت حقیقت‌یاب سازمان ملل متحد در مورد مناقشه غزه، در سال‌های ۲۰۰۸ تا ۲۰۰۹، دریافت که اسرائیل در مورد اقداماتی که توسط عوامل خود یا توسط اشخاص ثالث مربوط به نقض جدی حقوق بشردوستانه بین‌المللی و حقوق بشر انجام می‌شود، تحقیقاتی انجام نداده و در صورت لزوم تحت تعقیب قرار نگرفته است.^{۲۲} هیأت به این نتیجه رسید که اسرائیل برای انجام تحقیقات واقعی به روشی بی‌طرفانه، مستقل، سریع و مؤثر که طبق قوانین بین‌المللی الزامی است، تردیدهای زیادی دارد. همچنین این هیأت معتقد است سیستم عدم پاسخ‌گویی، ویژگی‌های ذاتاً تبعیض‌آمیزی را ارائه می‌دهد که پیگیری عدالت برای قربانیان فلسطینی را بسیار دشوار می‌کند. کمیسیون تحقیق در مورد درگیری غزه در سال ۲۰۱۴ و مصونیت از مجازات برای عاملان آن به واسطه نقض قوانین بین‌المللی بشردوستانه ابراز نگرانی و بیان کرد پاسخگو کردن متخلفان نه تنها به‌عنوان وسیله‌ای جهت تأمین عدالت برای قربانیان می‌باشد، بلکه با هدف کسب اطمینان از ایجاد تضمین‌های لازم برای عدم تکرار نقض قوانین بشردوستانه ایجاد شده است. کمیسیون همچنین دریافت که مقامات فلسطینی نیز به‌طور مداوم در تضمین این‌که عاملان نقض قوانین بین‌المللی بشردوستانه به دست عدالت سپرده شوند، کوتاهی کرده‌اند. همچنین کمیسیون به این نتیجه رسید که مکانیسم‌های پاسخگویی جامع و مؤثر در قبال نقض‌های ادعایی مرتکب شده توسط اسرائیل یا بازیگران فلسطینی، عامل کلیدی و تعیین‌کننده‌ای است برای دانستن این واقعیت که آیا فلسطینی‌ها و اسرائیلی‌ها از مرحله دیگری از خصومت‌ها و نقض قوانین بین‌المللی در آینده در امان خواهند بود؟!

کمیسیون همچنین به یافته‌های مربوط به عدم پاسخگویی در گزارش ۲۰۱۷ کمیساریای عالی حقوق بشر در مورد اجرای توصیه‌های گذشته در مورد اراضی اشغالی فلسطین اشاره کرده است. طبق گزارش، کمیساریا عدم پاسخگویی اسرائیل در قبال تخلفات در اراضی

^{۲۲}A/HRC/12/48, para. 1940.

اشغالی را به دلایلی چون موانع فیزیکی، مالی، قانونی و روبه‌ای که فلسطینی‌ها را برای دسترسی به عدالت محدود می‌کند، نسبت داده است.

بر اساس این گزارش، پاسخگویی و دسترسی به عدالت بزرگترین حوزه موضوعات مورد بررسی بوده که ۲۷ درصد از توصیه‌ها را تشکیل داده است. ۹۰ درصد از توصیه‌های ارائه شده به اسرائیل اجرا نشده‌اند. ۸۲ درصد از مواردی که به مقامات فلسطینی توصیه شده نیز اجرا نشده‌اند.^{۲۳}

از زمان گزارش ۲۰۱۷ کمیساریای عالی حقوق بشر، دبیرکل و کمیساریای عالی به‌روزرسانی‌های منظمی را در مورد عدم پیشرفت در اجرای توصیه‌های کمیسیون تحقیق در مورد مناقشه ۲۰۱۴ غزه ارائه کرده‌اند.

کمیسیون به سخنان هیئت عالی‌رتبه حقیقت‌یاب به بیت حانون در گزارش سال ۲۰۰۷ اشاره کرده که می‌گوید: عدم پاسخگویی کسانی که موشک‌ها را به‌طور غیرمجاز به مناطق غیرنظامی در اسرائیل شلیک می‌کنند و همچنین عدم پاسخگویی به کشتار غیرنظامیان ناشی از فعالیت‌های نظامی اسرائیل در غزه، منجر به فرهنگ معافیت از مجازات در هر دو طرف شده است. این مصونیت باعث نقض بیشتر حقوق بشر می‌شود. کمیساریای عالی حقوق بشر در گزارش خود در فوریه ۲۰۲۲ این موضع را تکرار کرد و اظهار داشت که جو حاکم بر معافیت از مجازات، همچنان پابرجاست. وی همچنین خاطرنشان کرد فقدان روند قابل توجهی در تحقیقات و تعقیب تخلفات ادعایی که در برخی موارد به بیش از یک دهه قبل برمی‌گردد، تمایل مقامات اسرائیلی و فلسطینی برای پاسخگویی را زیر سؤال می‌برد.

کمیسیون همچنین با نگرانی به فضای معافیت از مجازات برای خشونت علیه زنان اشاره کرده است. کمیساریای عالی حقوق بشر در گزارش سالانه خود در سال ۲۰۲۱ در مورد اجرای قطعنامه‌های S-9/9 و S-12/1 شورای حقوق بشر اشاره کرده و بیان می‌کند اشغال این سرزمین‌ها، تعدد مقامات روی کار آمده و سیستم‌های حقوقی موانعی اساسی

^{۲۳}A/HRC/35/19, para. 14

برای مجازات به واسطه اقدامات خشونت‌آمیز علیه زنان و دختران، به‌ویژه در بیت‌المقدس شرقی و در منطقه C کرانه باختری می‌باشد.

ارزیابی

کمیسیون تأکید می‌کند که اشغال مستمر کرانه باختری و بیت‌المقدس شرقی و محاصره ۱۵ ساله غزه به‌طور ذاتی به هم مرتبط هستند. همانند خصومت‌های ۲۰۱۴ غزه، درگیری‌های ۲۰۲۱ نیز در اثر تنش‌ها بین فلسطینی‌ها و اسرائیلی‌ها در کرانه باختری و بیت‌المقدس شرقی رخ داد. کمیساریای عالی حقوق بشر در بیانیه خود به شورای حقوق بشر در اجلاس چهل و نهم در مارس ۲۰۲۲ خاطرنشان کرد تعداد فلسطینیان کشته شده توسط نیروهای امنیتی اسرائیل در مقایسه با دوره گزارش قبلی سه برابر شده است. افزایش قابل‌توجهی در تعداد کودکان فلسطینی بازداشت شده توسط اسرائیل و تعداد بازداشت‌شدگان اداری، وجود دارد، این‌درحالی است که شهرک‌ها همچنان در حال گسترش می‌باشند.^۲ همچنین طبق گزارش در این بازه زمانی عملاتی نیز علیه غیرنظامیان اسرائیلی توسط فلسطینیان در اوایل سال ۲۰۲۲ انجام شده است.

بررسی یافته‌ها و توصیه‌های مکانیسم‌ها و نهادهای قبلی سازمان ملل متحد به وضوح نشان می‌دهد که پایان دادن به اشغال سرزمین‌ها توسط اسرائیل، منطبق با قطعنامه‌های شورای امنیت، برای پایان دادن به چرخه خشونت‌ها ضروری است. یکی از موضوعات مشترک که توسط ذی‌نفعان فلسطینی و اسرائیلی به کمیسیون ارائه شد، وضعیت اشغال دائمی است که ریشه اصلی تنش‌های مکرر، بی‌ثباتی و طولانی شدن درگیری‌ها در سرزمین‌های اشغالی می‌باشد. در سال ۲۰۰۸، هیأت حقیقت‌یاب در بیت حانون، در گزارش خود به اشغال به‌عنوان عامل اصلی وضعیت تیره‌وتار در این سرزمین‌ها به‌طور خلاصه اشاره کرده بود.

کمیسیون به قدرت شواهد و مدارک معتبر اولیه در دسترس اشاره کرده که به‌طور قاطعی نشان می‌دهد اسرائیل قصد پایان دادن به اشغال را ندارد، سیاست‌های روشنی برای کنترل

^۲See <https://www.ohchr.org/en/statements/2022/03/occupied-palestinian-territory>

کامل بر سرزمین‌های اشغالی و تغییر جمعیت از طریق حفظ یک رژیم سرکوب‌گر، ایجاد محیطی نظامی برای فلسطینیان و محیطی مدنی برای شهرک‌نشینان اسرائیلی اقدام می‌کند. کمیسیون به نظرات دبیرکل سابق سازمان ملل اشاره کرده که معتقد است احساس ناامیدی و سرخوردگی تحت فشار نیم‌قرن اشغال و ناکام ماندن روند صلح در حال افزایش است.^{۲۵} بررسی گزارش‌های گذشته نشان می‌دهد که معافیت از مجازات باعث افزایش نارضایتی مردم فلسطین در سرزمین‌های اشغالی شده و به چرخه بی‌پایان خشونت دامن می‌زند و این امر شانس صلح و امنیت پایدار را به خطر می‌اندازد. درحالی‌که مقابله با مصونیت از مجازات باید بالاترین اولویت برای طرفین باشد، کمیسیون پس از تحلیل و بررسی‌های خود نتیجه گرفته، مسئولین مربوطه در خصوص رسیدگی به مسائل اساسی که باعث تسریع چرخه خشونت و سلب مالکیت می‌شود، آشکارا تمایلی ندارند. کمیسیون می‌افزاید: ادامه اشغال سرزمین‌های اشغالی، محاصره ۱۵ ساله غزه و تبعیض طولانی‌مدت در داخل اسرائیل، همگی ذاتاً به هم مرتبط هستند و نمی‌توان آنها را به صورت مجزا بررسی کرد. هر دو خصومت ۲۰۱۴ و ۲۰۲۱ علاوه بر وضعیت خود غزه، در قالب تنش بین فلسطینی‌ها و اسرائیلی‌ها در کرانه باختری و بیت‌المقدس شرقی رخ داده است.

گفتنی است افزایش میزان خشونت‌ها در خلال جنگ ۲۰۲۱ و اوایل سال ۲۰۲۲ بر نگرانی‌ها می‌افزاید. کمیسیون با نگرانی، هشدار جدی گزارشگر ویژه را تکرار می‌کند که تبعیض مداوم علیه فلسطینی‌ها تهدید به جابجایی اجباری، آوارگی اجباری، تخریب، گسترش شهرک‌ها و خشونت شهرک‌نشینان و محاصره غزه همگی به ادامه چرخه خشونت کمک کرده است.^{۲۶}

طبق این گزارش، تبعیض، تفرقه و محدودیت در برخورداری از حقوق بشر، ایجاد محیطی ظالمانه به خشم فلسطینیان نسبت به بانیان این محدودیت‌ها دامن زده است. در همین

^{۲۵}<https://www.un.org/sg/en/content/sg/statement/2016-01-26/secretary-generals-remarks-security-council-situation-middle-east>

^{۲۶}<http://undocs.org/en/A/HRC/47/57>

حال، تشکیلات خودگردان فلسطین به‌طور مکرر از اشغال به‌عنوان توجیهی برای نقض حقوق بشر خود و به‌عنوان دلیل اصلی عدم برگزاری انتخابات پارلمانی و ریاست جمهوری یاد کرده است. گزارش ادعا می‌کند مقامات فعلی در غزه تعهد کمی نسبت به حمایت از حقوق بشر و پایبندی به قوانین بین‌المللی بشردوستانه نشان می‌دهند.

گزارش می‌افزاید: پایان اشغال، باید با ایفای تعهدات اسرائیل و دولت فلسطین بر اساس کنوانسیون رفع همه اشکال تبعیض علیه زنان، با محوریت توانمندسازی زنان، مشارکت معنادار در زندگی عمومی و برخورداری برابر از همه حقوق بشر همراه باشد.^{۲۷} با وجودی که زنان فلسطینی نقش فعالی در جوامع خود و در جنبش‌های اجتماعی و سیاسی ایفا می‌کنند، اما همچنان شکاف‌های زیادی در مشارکت برابر در امور سیاسی و تصمیم‌ها وجود دارد.^{۲۸}

باین‌حال، پایان دادن به اشغال به تنهایی کافی نخواهد بود. گام‌های دیگری باید برداشته شود تا اطمینان حاصل شود که همه مردم در سرزمین‌های اشغالی می‌توانند به‌طور کامل و برابر و بدون تبعیض از تمام حقوق بشر خود بهره‌مند شوند.

کمیسیون در رایزنی‌های اولیه خود با ذی‌نفعان، گزارش‌های متعددی مبنی بر نقض‌های مربوطه، سوءاستفاده‌ها و جنایات بین‌المللی ارتكابی در اراضی اشغالی فلسطین و اسرائیل، دریافت کرد تا در اسرع وقت یافته‌های خود را منتشر کند. درحالی‌که بررسی یافته‌های گذشته و وضعیت اجرای توصیه‌ها به موارد متعددی از نقض حقوق بین‌الملل اشاره می‌کند، کمیسیون باید تحقیقات و تحلیل‌های حقوقی خود را در مورد نقض‌ها و سوءاستفاده‌های ادعایی انجام دهد و در این راستا تمام شواهد موجود را به دقت بررسی و مطابق با وظایف خود، توصیه‌هایی را به‌ویژه در مورد اقدامات پاسخگویی ارائه کند. این کمیسیون اطلاعات و شواهد مربوط به جنایات بین‌المللی را با هدف شناسایی افرادی که مسئولیت کیفری فردی دارند، تجزیه و تحلیل خواهد کرد. به موازات آن، کمیسیون به دنبال شناسایی راه‌هایی برای رسیدگی به علل ریشه‌ای تنش‌های مکرر، بی‌ثباتی و طولانی شدن

^{۲۷}For example, A/HRC/35/30/Add.2, paras. 54 and 90

^{۲۸}A/HRC/12/48, para. 1977; A/HRC/46/63, para. 26; and Economic and Social Commission for Western Asia, “Gendered needs during the May 2021 conflict in the Gaza Strip”, March 2022, pp. 18 and 21. See also CEDAW/C/PSE/CO/1, paras. 18–19 and 30–31.

درگیری‌ها خواهد بود و با ذی‌نفعان مربوطه برای شناسایی گام‌های ملموس با هدف پایان دادن به خشونت و تقویت همزیستی مسالمت‌آمیز کار خواهد کرد.

کمیسیون به یافته‌های دیوان بین‌المللی دادگستری^۹ اشاره کرده که در زمینه ساخت دیوار و موضوعات وابسته به آن می‌باشد. در این راستا اسرائیل تعهدات مربوط به حقوق بشردوستانه و قوانین بین‌المللی حقوق بشر را نقض کرده و همه کشورهای عضو کنوانسیون چهارم ژنو موظف هستند از انطباق اسرائیل با قوانین بین‌المللی ذکر شده در کنوانسیون اطمینان حاصل کنند. با توجه به این نکات و با توجه به ارزیابی کمیسیون مبنی بر عدم اجرای توصیه‌های گزارش‌های گذشته، کمیسیون مسئولیت دولت‌های ثالث و بازیگران خصوصی را در تداوم سیاست‌های اشغال به دقت ارزیابی خواهد کرد. همچنین نقش کشورهای ثالث را در تضمین احترام و رعایت کامل قوانین بین‌المللی بشردوستانه و حقوق بشر در سرزمین‌های اشغالی، در نظر خواهد گرفت.

کمیسیون در اجرای مأموریت خود، حوزه‌های موضوعی خاصی را در گزارش‌های آتی مورد بررسی قرار خواهد داد، درحالی‌که تمرکز مستمر بر بررسی علل ریشه‌ای تنش‌های مکرر را حفظ خواهد کرد. در انجام این کار، تحقیقات، مشاوره، تعامل با ذی‌نفعان مربوطه و ارائه درخواست برای ارسال مطالب در حوزه‌های موضوعی خاص را انجام خواهد داد.

با توجه به اینکه تقریباً ۵۰ درصد از جمعیت فلسطین در خارج از اراضی اشغالی فلسطین و اسرائیل ساکن هستند، کمیسیون به دنبال تعامل با مهاجران فلسطینی در کشورهای همسایه و دورتر و نیز فلسطینی‌ها، اسرائیلی‌ها و دیگرانی که در فلسطین یا اسرائیل ساکن هستند خواهد بود. علیرغم عدم همکاری اسرائیل، کمیسیون همچنان به دنبال دسترسی به

قربانیان فلسطینی برای شنیدن صدای آنها خواهد بود.^{۱۰}

^۹International Court of Justice

^{۱۰}A/HRC/50/21

❖ تأیید قتل خبرنگار الجزیره با شلیک گلوله نیروهای ارتش اسرائیل

سخنگوی کمیسر عالی حقوق بشر سازمان ملل، در تاریخ ۲۴ ژوئن ۲۰۲۲، در بیانیه‌ای از عدم انجام تحقیقات توسط مقامات اسرائیل پیرامون کشته شدن خبرنگار فلسطینی آمریکایی الجزیره در حین تهیه گزارش از یک عملیات دستگیری در جنین، ابراز نگرانی کرده است.

در این بیانیه آمده، با گذشت شش هفته از کشته شدن شیرین ابوعاقله و مجروح شدن همکارش در جنین در ۱۱ مه ۲۰۲۲، بسیار ناراحت‌کننده است که مقامات اسرائیلی هنوز تحقیقات جنایی در این زمینه انجام نداده‌اند. دفتر حقوق بشر سازمان ملل نظارت مستقل خود بر این حادثه را به پایان رسانده است. تمام اطلاعات جمع‌آوری شده - از جمله اطلاعات رسمی ارتش اسرائیل و دادستان کل فلسطین - با این یافته مطابقت دارد که گلوله‌هایی که باعث کشته شدن ابوعاقله و مجروح شدن همکارش علی صمودی شد، از سوی نیروهای امنیتی اسرائیل بوده است و نه از تیراندازی توسط نیروهای مسلح فلسطینی که در ابتدا توسط مقامات اسرائیلی ادعا شده است. کارشناسان دفتر کمیساریای عالی بیان کردند که ما هیچ اطلاعاتی پیدا نکرده‌ایم که نشان دهد فلسطینیان مسلح در مجاورت روزنامه‌نگاران فعالیت داشته‌اند.

طبق گفته کارشناسان و مطابق با روش نظارت جهانی حقوق بشر، دفتر کمیساریای سازمان ملل تصاویر، فیلم و موارد صوتی را بازرسی و از صحنه بازدید کرده، با کارشناسان مشورت و ارتباطات رسمی را بررسی کرده و در تکمیل این فرایند با شاهدان نیز مصاحبه کرده است.

بر اساس یافته‌ها، در ۱۱ مه ۲۰۲۲، کمی بعد از ساعت ۰۶:۰۰، هفت روزنامه‌نگار از جمله شیرین ابوعاقله وارد ورودی غربی اردوگاه آوارگان جنین در شمال کرانه باختری اشغالی شدند تا یک عملیات دستگیری در حال انجام توسط نیروهای امنیتی اسرائیل را پوشش دهند. طبق گفته روزنامه‌نگاران، آنان یک خیابان فرعی را برای موضع خود به‌منظور اجتناب از قرار گرفتن در محل استقرار فلسطینیان داخل کمپ انتخاب کردند و با پیش‌روی آرام در خیابان حضور خود را برای نیروهای اسرائیلی نمایان نمودند. بر اساس

یافته‌ها هیچ هشدار دهنده و تیراندازی هم در آن زمان و در آن مکان صورت نگرفته است. حوالی ساعت ۰۶:۳۰، هنگامی که چهار خبرنگار با کلاه ایمنی و جلیقه‌های ضدگلوله با علامت «PRESS» به خیابان منتهی به کمپ چرخیدند، چندین گلوله تک و به ظاهر خوش هدف از سمت نیروهای امنیتی اسرائیل به سمت آنها شلیک شد که به مجروح شدن علی صمودی و کشته شدن شیرین ابوعاقله منجر شد. گفته شد زمانی که مردی غیرمسلح سعی کرد به جسد ابوعاقله و خبرنگار مجروح دیگر که پشت درخت پناه گرفته بود نزدیک شود، چندین گلوله دیگر نیز شلیک شده است. شلیک گلوله‌ها همچنان ادامه داشت و در نهایت این مرد توانست جسد ابوعاقله را با خود ببرد.

میشل باشله، کمیسر عالی حقوق بشر سازمان ملل همچنان از مقامات اسرائیلی درخواست کرد تحقیقات کیفری در مورد قتل ابوعاقله و سایر قتل‌ها و جراحات جدی توسط نیروهای اسرائیلی در کرانه باختری و در چارچوب عملیات‌های اجرای قانون در غزه را آغاز کند.

طبق تأیید دفتر کمیساریای عالی، نیروهای امنیتی اسرائیل فقط از ابتدای سال جاری ۵۸ فلسطینی از جمله ۱۳ کودک را در کرانه باختری به قتل رسانده‌اند.^{۳۱}

❖ محکومیت بازداشت خودسرانه کارمندان امور بشردوستانه فلسطینی توسط اسرائیل

در تاریخ ۱۶ ژوئن ۲۰۲۲، پس از آن که دادگاهی در اسرائیل، محمد الحلبی^{۳۲} امدادگر فعال غزه را به اتهام تأمین مالی تروریسم مجرم شناخت، تعدادی از کارشناسان حقوق بشر سازمان ملل، اسرائیل را به دلیل سوءاستفاده از قوانین ضد تروریسم به منظور هدف قرار دادن و ساکت کردن مدافعان حقوق بشر محکوم کردند.

^{۳۱}<https://www.ohchr.org/en/press-briefing-notes/2022/06/killing-journalist-occupied-palestinian-territory>

^{۳۲}Mohammed al-Halabi

در ۱۵ ژوئن ۲۰۲۲، دادگاهی در اسرائیل، آقای الحلبی، مدیر برنامه سابق چشم‌انداز جهانی غزه را به ۱۳ مورد اتهام مرتبط با تروریسم، از جمله عضویت در یک سازمان تروریستی و هدایت بودجه بشردوستانه برای تأمین مالی فعالیت‌های تروریستی، محکوم کرده است. وی در سال ۲۰۱۶ توسط سرویس امنیتی اسرائیل پس از متهم شدن به انتقال میلیون‌ها دلار از کمک‌های بشردوستانه به گروه‌های مسلح در غزه دستگیر شد. وی بر اساس این اتهامات به مدت شش سال در بازداشت بوده است. به گفته کارشناسان، محکومیت محمد الحلبی نقض آشکار تعهدات اسرائیل و احترام به حق محاکمه عادلانه و همچنین تعهد آن به عنوان یک قدرت اشغالگر بر اساس قوانین بین‌المللی بشردوستانه بوده است. آنان گفته‌اند: محاکمه الحلبی نشان‌دهنده بی‌توجهی جدی به ضمانت‌های دادرسی عادلانه از جمله استفاده گسترده از شواهد سری علیه وی، محدودیت ارتباط با وکیل، زمان ناکافی و موانع موجود برای آماده‌سازی دفاعیات وی بوده است.

طبق بیانیه، محکومیت یک کارمند کمک‌های بشردوستانه به دلیل نقض جدی حق محاکمه عادلانه و به اتهامات بی‌اساس «تروریسم» مورد دیگری از سوءاستفاده فاحش اسرائیل از اقدامات ضد تروریسم برای سرکوب صدای مدافعان حقوق بشر است.

به گفته کارشناسان و طبق گزارشات، وی در طول بازداشت با بدرفتاری، سلول انفرادی و اعتراف تحت فشار مواجه شده که همه این‌ها ممکن است به منزله شکنجه محسوب شود. این درحالی است که وی همواره بر بی‌گناهی خود تأکید کرده است. طبق بررسی‌های انجام شده، هیچ مدرکی مبنی بر انحراف و یا عدم مطابقت بودجه پیدا نشده است. بیانیه تأکید می‌کند: «اعترافات که از آقای الحلبی به واسطه تهدید و خشونت فیزیکی گرفته شد، آشکارا از استانداردهای بین‌المللی حقوق بشر فاصله دارد و باید به عنوان مدارک غیرقابل قبول در نظر گرفته شود».

گفتنی است آقای الحلبی تنها یکی از ۴۷۰۰ فلسطینی است که در زندان‌های اسرائیل نگهداری می‌شوند. به نظر می‌رسد این پرونده نشان‌دهنده تلاش مقامات اسرائیلی برای بازداشت طولانی مدت مدافعان حقوق بشر و کارکنان بشردوستانه می‌باشد که

تحت فشارهای مختلف برای اقرار به جرم قرار می‌گیرند و این امر را می‌توان به‌عنوان اقدامی برای محدود کردن حقوق بشر و اقدامات بشردوستانه آنها قلمداد کرد. گفتنی است در اوایل سال جاری، کمیته حقوق بشر سازمان ملل نسبت به «عمل گسترده دستگیری و بازداشت خودسرانه فلسطینی‌ها، از جمله روزنامه‌نگاران، مدافعان حقوق بشر و کودکان» در اسرائیل ابراز نگرانی کرده بود.

به اعتقاد کارشناسان این شیوه دستگیری و بازداشت خودسرانه بخشی از اشغال نظامی طولانی‌مدت است که فلسطینیان را تحت ظلم و ستم قرار می‌دهد و هرگونه حق برخورداری از حقوق بشر و کرامت انسانی را از آنها سلب می‌کند.

کارگروه بازداشت خودسرانه همچنین اعلام کرده است که تحت شرایط خاص، حبس گسترده یا سیستماتیک یا سایر محرومیت‌های شدید از آزادی که نقض قوانین بین‌المللی است، ممکن است جنایت علیه بشریت محسوب شود.

کارشناسان سازمان ملل گفته‌اند: « موارد دستگیری و بازداشت خودسرانه فلسطینی‌ها در اسرائیل، از جمله پرونده آقای الحلبی، مستلزم تحقیقات سریع، مستقل، بی‌طرف، مؤثر، کامل و شفاف است. ما خواستار این هستیم که محکومیت آقای الحلبی به‌سرعت و به‌طور کامل در دادگاه تجدید نظر و با رعایت اصل دسترسی و احترام به دادرسی عادلانه بررسی شود. ما همچنین خواستار آزادی فوری او با قید ضمانت، و در انتظار تجدید نظر در حکم وی هستیم». آن‌ها خاطر نشان کرده‌اند علی‌رغم مذاکرات با مقامات اسرائیلی در این باره، تاکنون پاسخی دریافت نشده است.^{۳۴}

امضا کنندگان این بیانیه عبارتند از:

- گزارشگر ویژه وضعیت حقوق بشر در سرزمین‌های اشغالی فلسطین از سال

۱۹۶۷؛

- گزارشگر ویژه ارتقاء و حمایت از حقوق بشر و آزادی‌های اساسی در هنگام مقابله با تروریسم؛

- گزارشگر ویژه استقلال قضات و وکلا.

❖ **نگاهی به جدیدترین بیانیه کمیته ویژه سازمان ملل در خصوص اقدامات**

اسرائیل

«کمیته ویژه سازمان ملل برای بررسی اقدامات اسرائیل که بر حقوق بشر مردم فلسطین و سایر اعراب سرزمین‌های اشغالی تأثیر می‌گذارد» توسط مجمع عمومی سازمان ملل در دسامبر ۱۹۶۸ برای بررسی وضعیت حقوق بشر در جولان اشغالی سوریه، کرانه باختری از جمله بیت‌المقدس شرقی و نوار غزه تأسیس شده و به صورت سالانه گزارش خود را به مجمع عمومی ارائه می‌دهد. اعضای کمیته ویژه در سال ۲۰۲۲ عبارتند از:

- سید محمد حسرین^{۳۵} نماینده دائم مالزی در مقر سازمان ملل در نیویورک؛

- شیخ نیانگ^{۳۶} نماینده دائم سنگال در مقر سازمان ملل در نیویورک؛

- پیتر موهان^{۳۷} نماینده دائم سریلانکا در مقر سازمان ملل در نیویورک؛

کمیته ویژه مأموریت سالانه خود را از ۴ تا ۷ ژوئیه ۲۰۲۲ در عمان و اردن انجام داده و گزارش خود را در اکتبر ۲۰۲۲ به مجمع عمومی ارائه خواهد کرد.

در این مأموریت که چهار روز به طول انجامیده، کمیته ویژه با مقامات بلندپایه دولت فلسطین، نهادها و دفاتر سازمان‌های ملل و نمایندگان سازمان‌های جامعه مدنی از سرزمین‌های اشغالی فلسطین و جولان اشغالی سوریه دیدار کرد. علاوه بر این، کمیته ویژه از مقر آژانس امداد و اشتغال سازمان ملل متحد برای آوارگان فلسطینی^{۳۸} و اردوگاه آوارگان مارکا^{۳۹} بازدید و با پناهندگان فلسطینی تعامل داشته است.

^۱Syed Mohamad Hasrin Tengku Hussin

^۲Cheikh Niang

^۳Peter Mohan Maithri Pieris

^۴UNRWA

^{۳۹} اردوگاه پناهندگان مارکا (Marka refugee camp) یکی از شش اردوگاه «اضطراری» است که در سال ۱۹۶۸ ساخته شده است، از سال ۱۹۶۷ در نتیجه جنگ شش روزه اعراب و اسرائیل قریب به ۱۵۰۰۰ پناهنده فلسطینی و آوارگان از کرانه

از سوی دیگر کمیته از عدم همکاری اسرائیل ابراز تأسف کرده و معتقد است امتناع مداوم اسرائیل از تعامل با سازوکارهای سازمان ملل منعکس کننده عدم مسئولیت‌پذیری آن در قبال رفتار خود در اراضی اشغالی فلسطین است که در طول مأموریت مورد توجه کمیته ویژه قرار گرفته است. اشغال طولانی و فرهنگ ریشه‌دار معافیت از مجازات، چشم‌انداز برابری فلسطینی‌ها و اسرائیلی‌ها از حقوق بشر و زندگی در کنار هم با صلح و کرامت را تضعیف کرده است.

طبق این بیانیه، دیدار کمیته ویژه در چارچوب افزایش خشونت شهرک‌نشینان و خشونت نیروهای امنیتی اسرائیل، دستگیری‌ها و بازداشت‌های خودسرانه، محدودیت‌های آزادی بیان و حرکت و همچنین فرهنگ عمیق و ریشه‌دار معافیت از مجازات انجام شده است. طبق آمار ارائه شده به کمیته در نیمه اول سال ۲۰۲۲، نیروهای اسرائیلی ۶۰ فلسطینی در کرانه باختری را کشته‌اند؛ در حالی که این آمار در سال ۲۰۲۱، ۴۱ نفر بوده است. همچنین اسرائیل اجساد ۳۲۵ فلسطینی را نگه داشته و از تحویل و دفن شدن توسط خانواده‌ها خودداری کرده است. خشونت شهرک‌نشینان با سرعت نگران‌کننده‌ای در حال افزایش است. بین ۱ ژوئن ۲۰۲۱ تا ۳۱ مه ۲۰۲۲، ۵۷۵ مورد خشونت شهرک‌نشینان که منجر به مرگ، جراحت و یا خسارت مالی به فلسطینی‌ها شده است، به کمیته گزارش شد که این آمار در مقایسه با سال قبل ۴۳۰ مورد بوده است. این در حالی است که مرتکبان به ندرت پاسخگو هستند.

بر اساس این بیانیه، نقض فاحش حقوق بشر فلسطینی‌ها، از جمله حق تعیین سرنوشت، نتیجه سیاست‌ها و عملکردهای تبعیض‌آمیز و سیستماتیک است که تقریباً بر هر جنبه‌ای از زندگی فلسطینی‌ها تأثیر منفی گذاشته است.

کمیته ویژه به‌طور خاص در مورد استفاده گسترده از بازداشت اداری فلسطینیان توضیح داده است. بر اساس این بیانیه از سال ۱۹۶۷ بیش از ۸۰۰۰۰۰ فلسطینی این شکل از

بازداشت را تجربه کرده‌اند. در حال حاضر تقریباً ۶۴۰ فلسطینی از جمله چهار کودک بدون اتهام یا محاکمه تحت بازداشت اداری نامحدود هستند. عدم رعایت و احترام به ضمانت‌های محاکمه عادلانه یک نگرانی سیستماتیک در پرونده‌های مربوط به فلسطینی‌ها می‌باشد. کمیته ویژه همچنین گزارش‌هایی در خصوص گستردگی شکنجه و بدرفتاری با زندانیان فلسطینی در زندان‌های اسرائیل دریافت کرده است. در این بیانیه تأکید شده اسرائیل از برخی فنون بازجویی که ممکن است به شکنجه تبدیل شود، با توجیه «ضرورت» استفاده می‌کند که این امر با ممنوعیت مطلق شکنجه مطابق قوانین بین‌المللی ناسازگار است. کمیته ویژه همچنین از عدم وجود مراقبت‌های بهداشتی کافی و تجهیزات پزشکی در کلینیک‌ها و زندان‌های اسرائیل گزارش‌هایی دریافت کرده است.

این بیانیه می‌افزاید، در کرانه باختری و بیت‌المقدس شرقی از منطقه‌بندی‌های تبعیض‌آمیز و دستورات نظامی برای توجیه سلب مالکیت تهاجمی زمین‌های فلسطینیان به منظور توسعه شهرک‌های غیرقانونی و مناطق آموزش نظامی اسرائیل استفاده می‌شود. در منطقه C، که تقریباً ۶۲ درصد از زمین‌های کرانه باختری را شامل می‌شود، تقریباً ۳۰ درصد به‌عنوان «مناطق تیراندازی» تعیین شده و ساکنان فلسطینی آن مناطق در معرض خطر تخلیه اجباری و تخریب خانه‌های خود قرار دارند.

کمیته ویژه از تصمیم اخیر دادگاه عالی اسرائیل که اجازه تخلیه اجباری ساکنان و تخریب مداوم ساختمان‌های فلسطینی در منطقه مسافر یطا را داده، ابراز نگرانی کرده است. این منطقه به‌عنوان «منطقه شلیک ۹۱۸» نام‌گذاری شده و به‌عنوان یک منطقه نظامی در حال پاک‌سازی می‌باشد. حدود ۱۲۰۰ نفر از ساکنان این منطقه با خطرات قریب‌الوقوع اخراج اجباری و آوارگی روبرو هستند. این رخداد، بزرگترین جابجایی فلسطینی‌ها از سال ۱۹۶۷ به‌شمار می‌آید و ممکن است به انتقال اجباری تبدیل شود که نقض فاحش قوانین بین‌المللی بشردوستانه می‌باشد.

طبق گزارش، علی‌رغم قطعنامه ۲۳۳۴ شورای امنیت سازمان ملل که شهرک‌سازی‌ها را محکوم کرده است، اسرائیل به گسترش شهرک‌های غیرقانونی خود ادامه داده و سازه‌های متعلق به فلسطینی‌ها را تخریب و ساکنان آن را آواره کرده است. در طی این مأموریت،

کمیته مطلع شد که اسرائیل ۲۷۹ شهرک در کرانه باختری ایجاد کرده و باعث افزایش رشد جمعیت شهرک‌ها به حدود ۷۰۰۰۰۰ نفر شده است. گفته شده مقامات اسرائیلی در ماه مه ۲۰۲۲ طرح‌هایی را برای ساخت بیش از ۴۰۰۰ واحد مسکونی در منطقه C ارائه کرده‌اند. طبق آمار داده شده به کمیته ویژه از ابتدای سال ۲۰۲۲، ۳۸۷ ساختمان فلسطینی، از جمله ۶۸ سازه‌ای که با کمک‌های مالی ساخته شده بود، تخریب شده و ۴۹۶ فلسطینی آواره شده‌اند. همچنین بر اساس گزارش‌ها، تنها پنج درصد از طرح‌های ساخت‌وساز ارائه شده توسط فلسطینی‌ها در منطقه C مورد تأیید مقامات اسرائیلی قرار گرفته است. کمیته ویژه همچنین مطلع شد که علاوه بر واحدهای مسکونی، زمین‌های خصوصی متعلق به فلسطینی‌ها اغلب به منظور ایجاد زیرساخت‌ها مانند جاده‌ها، بزرگراه‌ها یا ایجاد ذخایر طبیعی یا پارک‌های ملی تصرف می‌شود. در این راستا همان‌طور که دبیرکل، کمیساریای عالی حقوق بشر، شورای امنیت و سایر نهادهای سازمان ملل تأکید کرده‌اند، فعالیت‌های شهرک‌سازی نقض آشکار قوانین بین‌المللی است و باید فوراً متوقف شود.

کمیته ویژه در بازدید خود از مقر آژانس امداد و کار پناهندگان فلسطینی دریافت که این آژانس با کسری بودجه تقریباً ۱۲۰ میلیون دلار مواجه است، اما در عین حال با داشتن کادری متعهد و دلسوز به ارائه خدمات و کمک‌های امدادی و اجتماعی خود ادامه می‌دهد. گفتنی است ارائه خدمات بهداشتی و آموزشی مناسب بر اساس بودجه موقت امکان‌پذیر نیست؛ از این رو سازمان برای ادامه فعالیت حیاتی خود در قبال پناهندگان فلسطینی و ثبات منطقه‌ای به بودجه قابل پیش‌بینی و پایدار نیاز فوری دارد.

در این بیانیه آمده، سیاست‌ها و اقدامات اسرائیل همچنین حقوق بشر فلسطینی‌ها در مورد بهداشت، آب آشامیدنی سالم، بهداشت و محیط زیست سالم را به شیوه‌ای تبعیض‌آمیز نقض می‌کند. طبق گزارش‌ها امید به زندگی فلسطینی‌ها در مقایسه با اسرائیلی‌ها هشت سال کمتر است. برای ساکنان غزه، موانعی که دسترسی به مراقبت‌های بهداشتی را محدود می‌کند بسیار زیاد است. صرف‌نظر از نیازهای پزشکی، مردان ۱۸ تا ۴۰ ساله بسیار کمتر اجازه خروج از غزه را دریافت می‌کنند که این امر نشان دهنده اولویت دادن به سیاست

امنیتی اسرائیل بر حق فلسطینیان برای سلامت است. فلسطینی‌ها تنها حدود ۲۰ درصد از منابع آب مورد نیاز خود را در اختیار دارند و مابقی آن از اسرائیل خریداری می‌شود. بیش از ۹۰ درصد از آب‌های زیرزمینی غزه برای مصرف انسان مناسب نیست. طبق گزارش‌ها، فلسطینیان به‌طور متوسط کمتر از ۴۰ لیتر برای هر نفر در روز به آب دسترسی دارند که بسیار کمتر از حداقل دستورات عمل‌های سازمان جهانی بهداشت برای دستیابی به نیازهای اولیه بهداشتی می‌باشد.

طبق گزارش، علی‌رغم وجود مکانیسم‌های پاسخ‌گویی، تبعیض علیه فلسطینیان آشکار است. مصونیت از مجازات برای عاملان همچنان فراگیر است و اقداماتی چون قتل، شکنجه، بدرفتاری یا خشونت اعمال شده توسط نیروهای امنیتی اسرائیل به‌ندرت مورد بررسی قرار می‌گیرد یا منجر به پیگرد قانونی عاملان می‌شود. در صورتی که یک فلسطینی قربانی رفتارهای خشونت‌آمیز بخواهد شکایت کند و اقدامات قانونی را دنبال کند، با موانعی مانند هزینه‌های گران‌قیمت دادگاه و دسترسی به وکیل مواجه می‌شود.

در این بیانیه اشاره شده علی‌رغم درخواست‌های مکرر دبیرکل سازمان ملل از اسرائیل برای حفاظت بهتر از مدارس به‌عنوان مکان‌های آموزشی، کودکان فلسطینی معمولاً در راه مدرسه دچار ترس و وحشت از نیروهای امنیتی اسرائیل هستند و با محدودیت‌های زیادی برای دسترسی به حق تحصیل خود مواجه می‌شوند. در نوار غزه، به‌موجب اصلاحیه قانونی در سال ۲۰۱۴ که جمعیت غزه را ساکنان «سرزمین دشمن» قلمداد می‌کند، مسئولیت مدنی ساکنان غزه به صراحت از قلمرو قضایی اسرائیل مستثنای شده است.

در گزارش به محاصره ۱۵ ساله غزه و بسته شدن مرزهای زمینی، دریایی و هوایی و گرفتار شدن ۲,۱ میلیون فلسطینی در زندانی که سازمان‌های جامعه مدنی آن را «زندان روباز» توصیف کرده، اشاره شده است. محاصره در کنار تأثیرات درگیری ماه مه ۲۰۲۱ و همه‌گیری کووید-۱۹، همچنان اقتصاد و معیشت مردم غزه را تحت تأثیر قرار داده است.

بر اساس آمار گزارش، ۴۴,۷ درصد از ساکنان غزه بیکار هستند و مجوزهای استخدام در خارج از غزه بسیار محدود است. تا تاریخ نگارش این بیانیه، سال ۲۰۲۲ شاهد بیشترین میزان دستگیری ماهیگیران، آزار و اذیت، مصادره یا تخریب قایق‌های آنها بوده است.

واردات و صادرات و همچنین مجوزهای رفت‌وآمد به و از غزه به شدت تحت کنترل اسرائیل می‌باشد. گزارش اذعان می‌کند وضعیت وخیم نوار غزه یک فاجعه انسانی ساخته دست بشر است که با سیاست‌ها و شیوه‌هایی برای کنترل جمعیت حفظ و تداوم یافته است. ضروری است جامعه بین‌المللی به علت اصلی فاجعه، از جمله محاصره و بسته شدن مرزها تمرکز کند.

طبق آمار داده شده به کمیته جمعیت شهرک‌نشینان به ۳۰۰۰۰ نفر در ۳۵ شهرک افزایش یافته است. در ۲۶ دسامبر ۲۰۲۱، کابینه نفتالی بنت، نخست‌وزیر سابق اسرائیل، طرحی بی‌سابقه برای ساخت ۷۳۰۰ واحد مسکونی در شهرک‌های غیرقانونی برای ۲۳۰۰۰ شهرک‌نشین طی پنج سال آینده و همچنین ایجاد دو شهرک غیرقانونی جدید را تصویب کرد.

همچنین در بیانیه به محدودیت تردد ۸۰ درصد سوری‌ها در بلندی‌های جولان اشغالی، جلوگیری از اتحاد مجدد خانواده و دسترسی به کار، تحصیل و خدمات پزشکی در دمشق یا خارج از آن، عدم دریافت مجوز ساخت‌وساز توسط اسرائیل و عدم دسترسی به منابع طبیعی از جمله زمین و آب اشاره شده است.

کمیته ویژه در طول سفر خود با اشاره به اقدام وزیر دفاع اسرائیل مبنی بر قلمداد کردن تعدادی از سازمان‌های حقوق بشری به‌عنوان «سازمان‌های تروریستی» از تداوم کاهش فضای مدنی در اراضی اشغالی به‌عنوان بخشی از سیاست‌های امنیتی اسرائیل نام برده است. گفتنی است برخی سازمان‌های جامعه مدنی که برای ارائه اطلاعات به کمیته ویژه دعوت شده بودند، به دلیل محدودیت‌های حرکتی اعمال شده توسط اسرائیل نتوانستند شرکت کنند. همچنین تعدادی از سازمان‌های جامعه مدنی و مدافعان حقوق بشر اظهار کرده‌اند، به‌طور خاص هدف نظارت قرار گرفته‌اند.

این بیانیه همچنین به کشته شدن شیرین ابو عاقله، روزنامه‌نگار برجسته فلسطینی-آمریکایی به‌عنوان یکی از صریح‌ترین نمونه‌های سرکوب آزادی بیان در سرزمین‌های اشغالی در تاریخ ۱۱ مه ۲۰۲۲، و بر اساس شواهد محکم، توسط نیروهای اسرائیلی اشاره کرده است.

کمیته اذعان می‌کند شهادت ابوعاقله معروف به «صدای فلسطین» عمیقاً نمادین و تاثیرگذار بوده است.

طبق گزارش، کمیته ویژه شواهد فزاینده‌ای از قوانین، سیاست‌ها و عملکردهای تبعیض‌آمیز و غیرانسانی اسرائیل دریافت کرده که کرامت انسانی فلسطینی‌ها را نقض می‌کند. اسرائیل به واسطه اشغال ۵۵ ساله خود و به انقیاد کشیدن مردم فلسطین خواهان خدمت و حفاظت از دولت و ملت یهود بوده که این اقدام از نظر بسیاری از ذینفعان به معنای آپارتاید است. ضروری است جامعه بین‌المللی این نگرانی را مورد توجه جدی قرار دهد، زیرا جامعه بین‌الملل متعهد است از وقوع جدی‌ترین جنایات که حقوق بشر همه افراد را نقض می‌کند پیشگیری و برای پایان آن تلاش کند. کمیته ویژه از کشورهای عضو درخواست کرده تا گام‌های اصولی برای تضمین پایان اشغال اسرائیل و تحقق حق تعیین سرنوشت فلسطینیان بردارند^{۴۰}

بخش دوم: فعالیت‌ها و اقدامات نهادها و سازمان‌های غیردولتی

❖ نگاهی به برخی اقدامات ناقض حقوق بشری اسرائیل در شش ماه نخست سال ۲۰۲۲

^{۴۱} مرکز حقوق بشر فلسطینیان در تاریخ ۱۶ ژوئن ۲۰۲۲، گزارشی در خصوص موارد نقض حقوق بشر توسط اسرائیل در سرزمین‌های اشغالی منتشر کرده است.

طبق گزارش این مرکز، از ابتدای سال تا ۱۵ ژوئن ۲۰۲۲، حملات نیروهای امنیتی اسرائیل باعث کشته شدن ۵۷ فلسطینی، از جمله ۴۶ غیرنظامی شده است. از این تعداد ۱۳ نفر کودک، ۵ زن و بقیه فعالین اجتماعی بوده که ۳ نفر از آنها ترور شده‌اند. همچنین در این حملات ۸۷۱ تن دیگر از جمله ۹۵ کودک، ۴ زن و ۱۹ روزنامه‌نگار در کرانه باختری و ۱۲ ماهیگیر در نوار غزه زخمی شده‌اند. همچنین طبق گزارشات، در شرق نوار غزه، نیروهای

^{۴۰}<https://www.ohchr.org/en/statements/2022/07/end-mission-statement-un-special-committee-investigate-israeli-practices>

^{۴۱}Palestinian Centre for Human Rights

امنیتی ۳ بار به سمت زمین‌های کشاورزی و همچنین ۴ بار به سمت قایق‌های ماهیگیری در سواحل غربی غزه تیراندازی کرده‌اند.

بر اساس یافته‌های این گزارش، از ابتدای سال ۲۰۲۲، نیروهای اشغالگر اسرائیل ۷۷ خانواده (در مجموع ۴۴۵ نفر) از جمله ۹۰ زن و ۲۱۰ کودک را بی‌خانمان کرده‌اند. این در نتیجه تخریب ۷۶ خانه و ۱۶ چادر مسکونی توسط نیروهای امنیتی بوده است. آن‌ها همچنین ۴۸ شی غیرنظامی دیگر را تخریب، زمین‌های خالی را با خاک یکسان و ده‌ها اخطار تخریب، توقف ساخت‌وساز و تخلیه را صادر کرده‌اند.

طبق گزارش در شش ماه نخست سال ۲۰۲۲، نیروهای امنیتی اسرائیل ۳۹۹۵ مورد یورش به کرانه باختری از جمله بیت‌المقدس شرقی انجام داده‌اند که طی آن ۲۶۳۰ فلسطینی از جمله ۲۶۲ کودک و ۲۰ زن دستگیر شدند. آن‌ها همچنین در ۱۸ مورد یورش به شرق نوار غزه ۶۲ فلسطینی را از طریق گذرگاه بیت حانون «اریز» دستگیر کرده‌اند.

به گفته مرکز حقوق بشر فلسطینیان، در سال جاری تاکنون، شهرک‌نشینان ۱۴۹ مورد یورش به فلسطینیان و اموال آنها در کرانه باختری انجام داده‌اند. در خصوص ایست‌های بازرسی ایجاد شده در این بازه زمانی، گزارش شده که نیروهای امنیتی اسرائیل ۱۹۲۶ ایست بازرسی نظامی موقت ایجاد کرده و ۱۰۶ فلسطینی را در این ایست‌های بازرسی دستگیر

۴۲

کرده‌اند.

❖ ناکامی ان.اس.او در پاسخگویی به سازمان دیده‌بان حقوق بشر

سازمان دیده‌بان حقوق بشر در تاریخ ۱۵ ژوئیه ۲۰۲۲، در گزارشی به هدف قرار گرفتن لاما فکیه،^۳ مدیر بخش خاورمیانه و شمال آفریقا توسط نرم‌افزار جاسوسی پگاسوس و پاسخ گروه ان.اس.او به این رخداد اشاره کرده است.

^۳<https://pchrgaza.org/en/israeli-human-rights-violations-in-the-occupied-palestinian-territory-weekly-update-09-15-june-2022/>

^۴Lama Fakih

دیده‌بان حقوق بشر برای اولین بار در ژانویه ۲۰۲۲ به ان.اس.او با ارائه شواهدی مبنی بر استفاده از پگاسوس برای هدف قرار دادن فقیه، شکایتی ارسال کرد. به گفته این سازمان، علی‌رغم ادعاهای گروه ان.اس.او در خصوص این‌که توانایی دارد تا سوءاستفاده از فن‌آوری خود را ریشه‌کن کند، گروه‌های حقوق بشری مدت زمان زیادی است که بی‌اساس بودن این ادعا را با افشای سوءاستفاده‌ها ثبت کرده‌اند.

طبق گزارش، معاون بخش ان.اس.او اُدُر ۲۷ ژوئن ۲۰۲۲ پس از آن‌که متعهد شد در یک ارزیابی اولیه مشخص شود که آیا تحقیقات لازم انجام شده یا خیر، پاسخ داد: این موضوع به بهترین وجه بر اساس اطلاعات ارائه شده به ما بررسی شده است. ما شواهدی به‌دست نیاوردیم که نشان دهد شماره خانم فقیه با استفاده از سیستم پگاسوس توسط مشتریان فعلی ما هدف سوءاستفاده قرار گرفته باشد.

دیده‌بان حقوق بشر می‌افزاید: این پاسخ غیرمنطقی به سادگی نقاط ضعف فرآیندهای داخلی ان.اس.او را برجسته می‌کند. یکی از تفسیرهای این پاسخ می‌تواند این باشد که یک مشتری سابق، فقیه را هدف قرار داده است. درحالی‌که ان.اس.او فهرستی از مشتریانی که قراردادشان را باطل کرده، منتشر نمی‌کند. همچنین می‌توان گفت که تحقیقات این شرکت بر اساس شکل همکاری طرفین قرارداد و مشتریان خود می‌باشد، از این رو ممکن است این اطلاعات ناقص باشد و به همین دلیل صحت و اعتبار زیادی نداشته باشد.

به گفته این گزارش، گروه ان.اس.او اظهارات متناقضی در مورد توانایی خود برای اطمینان از عدم سوءاستفاده مشتریان از فناوری خود ارائه کرده است. در ژوئن ۲۰۲۲، در مکاتبه با گزارشگر سازمان ملل در زمینه آزادی عقیده و بیان، ان.اس.او ادعا کرد «بررسی و نظارت دقیق همه نهادهایی که از فناوری‌های آن استفاده می‌کنند به‌صورت مداوم و دوره‌ای» انجام می‌شود؛ اما در همان نامه، این گروه اضافه کرد که ارزیابی آن «به همکاری کاربر بستگی دارد» و بدون آن، «به بررسی داده‌های موجود محدود می‌شود که اطلاعات دقیقی ارائه نمی‌کند و برای تعیین اینکه آیا سوءاستفاده بوده یا خیر، داده‌های کافی ارائه نمی‌کند».

در جلسه اخیر کمیته تحقیق پارلمان اروپا در مورد نرم‌افزار جاسوسی پیگاسوس، گلغاند شهادت داد اگر مشتری با تحقیقات همکاری نکند، ان.اس.او آن مشتری را تعلیق و سپس روند همکاری را خاتمه خواهد داد: ادعایی که تأیید آن غیرممکن است. وی در این جلسه گفته است وقتی یک قرارداد فسخ می‌شود، ان.اس.او دسترسی به داده‌های مورد نیاز برای تحقیقات را از دست می‌دهد و این امر مانع انجام تحقیقات دقیق خواهد شد.

دیده‌بان حقوق بشر معتقد است پاسخ توخالی ان.اس.او نشان می‌دهد و تأکید می‌کند که نمی‌توان به همکاری و اعلام نظرات این شرکت اعتماد کرد و حتی ممکن است توانایی آن را نداشته باشد که خودش را بررسی کند.

دیده‌بان نتیجه می‌گیرد تا زمانی که نرم‌افزارهای نظارتی با قوت بیشتری تنظیم و مشمول راه‌کارهای حقوق بشری اجباری به منظور افزایش بهره‌وری و حفاظت شوند، باید فروش، صادرات، انتقال و استفاده از فناوری نظارتی فوراً متوقف شود.^۴

❖ محاصره پانزده ساله غزه و اعمال محدودیت‌های گسترده

دیده‌بان حقوق بشر در تاریخ ۱۴ ژوئن ۲۰۲۲، هم‌زمان با پانزدهمین سالگرد محاصره غزه از سال ۲۰۰۷، اعلام کرد که اعمال محدودیت‌های گسترده اسرائیل برای خروج از غزه، بیش از دو میلیون نفر از ساکنان آن را از دست‌یابی به فرصت‌هایی برای بهبود زندگی خود محروم کرده است.

طبق گزارش، این محاصره طولانی اقتصاد غزه را ویران و جمعیت فلسطین را چندپاره کرده است و این واقعیت بخشی از جنایات علیه بشریت یعنی آپارتاید و آزار و اذیت میلیون‌ها فلسطینی است که مقامات اسرائیلی مرتکب آن شده‌اند.

سیاست حصر غزه، باعث شده اکثر ساکنان این شهر از رفتن به کرانه باختری منع شوند، هنرمندان، ورزشکاران، دانشجویان و سایرین از فرصت‌های پیش‌آمده به علت منع خروج از کشور نتوانند استفاده کنند و حقوق آنها برای کار و تحصیل محدود شده است.

^۴<https://www.hrw.org/news/2022/07/15/an-as-ou-fails-explain-targeting-human-rights-watch-employee>

سیاست‌های محدودکننده مصر در گذرگاه رفح با غزه، از جمله تأخیرهای غیرضروری و بدرفتاری با مسافران، آسیب‌های وارد شده به حقوق بشر ناشی از محاصره را تشدید کرده است.

عمر شاکر،^۴ مدیر بخش اسرائیل و فلسطین در دیده‌بان حقوق بشر گفته است: «اسرائیل با کمک مصر، غزه را به «زندانی روباز» تبدیل کرده است. از آنجایی که بسیاری از مردم در سراسر جهان پس از گذشت دو سال از شروع همه‌گیری کووید-۱۹ بار دیگر سفر کردن را آغاز کرده‌اند، بیش از دو میلیون فلسطینی غزه در قرنطینه ۱۵ ساله باقی مانده‌اند».

گزارش می‌افزاید: اسرائیل باید به ممنوعیت عمومی سفر برای ساکنان غزه پایان دهد و اجازه رفت‌وآمد آزادانه مردم به و از غزه را صادر و بازرسی فردی و جستجوی فیزیکی را به اهداف امنیتی مشروط کند.

گفتنی است از سال ۲۰۰۷، مقامات اسرائیلی، با قائل شدن موارد محدود و استثنا، فلسطینیان را از خروج از طریق گذرگاه مسافری اریز، منع کرده‌اند؛ گذرگاهی که از طریق آن می‌توانند به کرانه باختری بروند و سپس از اردن به خارج از کشور سفر کنند. اسرائیل همچنین از اداره فرودگاه یا بنادر در غزه توسط مقامات فلسطینی جلوگیری و همچنین ورود و خروج کالاها را به شدت محدود کرده‌اند.

بر اساس گزارش، پس از کنترل سیاسی غزه توسط حماس، در ژوئن ۲۰۰۷، اسرائیل محاصره غزه را به دلایل امنیتی توجیه می‌کند. مقامات اسرائیلی گفته‌اند که قصد دارند رفت‌وآمد بین غزه و کرانه باختری را به حداقل برسانند تا از ایجاد «شبهه تروریستی انسانی» از غزه به کرانه باختری که صدها هزار شهروند فلسطینی در آن زندگی می‌کنند، جلوگیری کنند.

دیده‌بان حقوق بشر گفته علی‌رغم اجماع بین‌المللی مبنی بر تشکیل یک «واحد سرزمینی منحصر»، مقامات اسرائیلی به‌طور رسمی «سیاست جدایی» بین غزه و کرانه باختری را وضع کرده‌اند. اسرائیل این اصل را در پیمان اسلو که در سال ۱۹۹۵ با سازمان آزادی‌بخش

فلسطین امضا شد، پذیرفت. مقامات اسرائیل همه سفرهای بین غزه و کرانه باختری را محدود می‌کنند، حتی زمانی که سفر نه از اسرائیل بلکه غیرمستقیم از مصر و اردن انجام می‌شود.

طبق گزارش، به دلیل این سیاست‌ها متخصصان، دانشجویان، هنرمندان و ورزشکاران فلسطینی ساکن غزه فرصت‌های حیاتی را برای پیشرفت در غزه از دست داده‌اند. طی مصاحبه دیده‌بان حقوق بشر، هفت نفر گفته‌اند مقامات اسرائیلی به درخواست‌های آنها برای سفر از طریق اریز پاسخ نداده است و سه نفر دیگر بیان کرده‌اند اسرائیل مجوزهای آنها ظاهراً به دلیل عدم تطابق با معیارهای محدود اسرائیل رد شده است.

والا سادا، ۳۴ ساله و فیلم‌ساز، گفته است که در سال‌های ۲۰۱۴ و ۲۰۱۸ پس از سال‌ها تلاش برای متقاعد کردن خانواده‌اش و گرفتن مجوز سفرش به تنهایی، از مقامات درخواست صدور مجوز برای شرکت در کارگاهی آموزشی درباره فیلم در کرانه باختری کرد، اما مقامات اسرائیلی هرگز به درخواست‌های او پاسخ ندادند. سادا گفته است: وقتی مجوزها برگشت خورد گویی، «دنیا برایم تنگ شد» و باعث شد احساس کنم در یک جعبه کوچک گیر کرده‌ام. برای ما در غزه، عقربه‌های ساعت متوقف شده است. مردم در سراسر جهان می‌توانند به راحتی و به سرعت پرواز و سفر رزرو کنند، درحالی‌که ما در انتظار رسیدن نوبت خود می‌میریم.

بر اساس گزارش، مقامات مصری نیز با محدود کردن رفت و آمدها به خارج از غزه و در برخی مواقع با بستن کامل گذرگاه مرزی رفح، تأثیر محاصره را تشدید کرده‌اند. گفتنی است اگرچه از ماه مه ۲۰۱۸، مقامات مصری رفح را به‌طور منظم باز نگه داشته و در میان محدودیت‌های گسترده اسرائیل، آن را به خروجی اصلی برای ساکنان غزه به جهان خارج تبدیل کرده‌اند. با این حال، فلسطینی‌ها هنوز هم با موانع زیادی در سفر از طریق مصر مواجه هستند، از جمله انتظار صدور مجوز سفر برای مدت طولانی مگر این‌که بخواهند

صدها دلار به شرکت‌های مسافرتی که روابط نزدیکی با مقامات مصری دارند پردازند تا زمان سفر خود را تسریع ببخشند.

گزارش تأکید می‌کند اسرائیل به‌عنوان یک قدرت اشغالگر که کنترل قابل‌توجهی بر بسیاری از جنبه‌های زندگی ساکنان غزه دارد، تحت قوانین بشردوستانه بین‌المللی برای تضمین رفاه مردم غزه نیز تعهداتی دارد. همچنین بر اساس قوانین بین‌المللی حقوق بشر، فلسطینی‌ها حق آزادی حرکت، به‌ویژه در سرزمین‌های اشغالی را دارند، حتی که اسرائیل طبق قوانین بین‌المللی تنها در پاسخ به تهدیدات امنیتی خاص می‌تواند آن را محدود کند. با این حال، سیاست اسرائیل، بدون توجه به هرگونه ارزیابی فردی از خطر امنیتی که ممکن است یک فرد ایجاد کند، حرکت آزادانه مردم در غزه را با استثنائات محدود منع کرده است. به اعتقاد دیده‌بان، اسرائیل سال‌ها و فرصت‌های زیادی برای ایجاد پاسخ‌های دقیق‌تر به تهدیدات امنیتی که می‌توانسته محدودیت‌ها را به حداقل برساند، داشته است.

طبق گزارش، تعهدات قانونی مصر در قبال ساکنان غزه محدودتر است، زیرا این کشور یک قدرت اشغالگر محسوب نمی‌شود. از طرفی مقامات مصری باید تأثیر بسته شدن مرزهای خود را بر حقوق فلسطینیان ساکن غزه در نظر بگیرند و موانع غیرمنطقی که حقوق فلسطینیان را محدود می‌کند، بردارند و اطمینان حاصل کنند که تصمیمات آنها شفاف است، خودسرانه نیست و حقوق بشر افراد آسیب دیده را در نظر بگیرند. اما دیده‌بان معتقد است اسرائیل به‌عنوان یک متعاقد کنوانسیون چهارم ژنو، باید احترام به کنوانسیون را «در هر شرایطی» تضمین کند، از جمله حمایت از غیرنظامیان که تحت اشغال نظامی زندگی می‌کنند و به دلیل محدودیت‌های غیرقانونی اعمال شده توسط قدرت اشغالگر قادر به سفر نیستند.

عمر شاکر، فعال حقوق بشر فلسطینی می‌گوید: «محاصره غزه، افراد با استعداد و حرفه‌ای را از دستیابی به فرصت‌هایی که بدیهی می‌باشد، باز می‌دارد. ممانعت از حرکت آزادانه فلسطینی‌ها در غزه در خاک وطنشان، بر واقعیت بی‌رحمانه آپارتاید و آزار و اذیت میلیون‌ها فلسطینی تأکید می‌کند».

تعهدات اسرائیل در قبال غزه بر اساس قوانین بین‌المللی

مقامات اسرائیلی ادعا می‌کنند که «اختیارات گسترده برای تصمیم‌گیری در مورد اینکه چه کسی می‌تواند وارد آن سرزمین شود» را دارند و این که «یک خارجی حق قانونی برای ورود به قلمرو حاکمیتی دولت، از جمله برای اهداف ترانزیت زمینی و دریایی را ندارد».

دیده‌بان بیان کرده، اسرائیل علی‌رغم اینکه نیروهای نظامی و شهرک‌های خود را در سال ۲۰۰۵ از غزه خارج نموده، اما به دلیل تداوم کنترل‌هایی که بر زندگی و رفاه ساکنان این منطقه انجام می‌دهد، بر اساس قوانین بشردوستانه بین‌المللی همچنان یک قدرت اشغالگر باقی مانده است. موضوعی که هم سازمان ملل و هم کمیته بین‌المللی صلیب سرخ، در مورد آن به اجماع رسیده‌اند. اسرائیل به‌عنوان یک قدرت اشغالگر همچنان موظف است حقوق و حمایت‌هایی که قانون اشغال برای ساکنان غزه در نظر گرفته، را فراهم کند. مقامات اسرائیلی همچنان به کنترل آب‌های سرزمینی و حریم هوایی غزه و جابجایی افراد و کالاها به جز در مرز غزه با مصر ادامه می‌دهند. اسرائیل همچنین تحولات جمعیت فلسطین و زیرساخت‌هایی که غزه به آن متکی است را نیز کنترل می‌کند. به گفته دیده‌بان، اسرائیل موظف است به حقوق بشر ساکنان غزه، از جمله حق آزادی حرکت و جابجایی احترام بگذارد. کمیته حقوق بشر سازمان ملل متحد گفته است درحالی که کشورها می‌توانند آزادی رفت‌وآمد را به دلایل امنیتی یا برای محافظت از سلامت عمومی، نظم عمومی و حقوق دیگران محدود کنند، ضروری است اعمال هرگونه محدودیتی متناسب با شرایط باشد.

به گفته گزارش، درحالی که قانون اشغال به قدرتهای اشغالگر اجازه می‌دهد تا محدودیت‌های امنیتی را بر غیرنظامیان اعمال کنند، همچنین آنها را ملزم می‌کند زندگی عادی و عمومی را به جمعیت اشغال شده بازگردانند. بدیهی است این تعهدات در یک اشغال طولانی افزایش یابد، زیرا اشغالگر زمان و فرصت بیشتری برای ایجاد پاسخ‌های دقیق‌تر به تهدیدات امنیتی دارد و می‌تواند محدودیت‌ها را به حداقل برساند.

علاوه بر این، نیازهای جمعیت اشغال شده در طول زمان افزایش می‌یابد. تعلیق تقریباً تمام آزادی‌های رفت‌وآمد برای مدت کوتاهی و به‌طور موقت زندگی عادی عمومی را مختل می‌کند، اما تعلیق طولانی‌مدت و نامحدود در غزه تأثیر بسیار زیادی داشته است، جمعیت‌ها را متلاشی می‌کند، روابط خانوادگی و اجتماعی را به هم می‌زند، تبعیض علیه زنان را تشدید و مردم را از دنبال کردن فرصت‌هایی برای بهبود زندگی خود محروم می‌کند.

دیده‌بان می‌افزاید: پس از ۵۵ سال اشغال و ۱۵ سال تعطیلی غزه بدون هیچ پایانی، اسرائیل باید به‌طور کامل به حقوق بشر فلسطینی‌ها احترام بگذارد و از حقوقی که به شهروندان اسرائیلی اعطا می‌کند به‌عنوان معیار استفاده کند. اسرائیل باید رویکردی را که آزادی حرکت را منع می‌کند، به نفع رویکردی که اجازه حرکت و جابجایی آزاد و فارغ از شرایط استثنایی امنیتی را می‌دهد، کنار بگذارد.

طبق گزارش، مقامات اسرائیلی همان‌طور که در دادگاه دسامبر ۲۰۱۹ بیان کرده‌اند، این محاصره را به دلایل امنیتی و با توجه به به‌قدرت رسیدن حماس در نوار غزه، توجیه می‌کنند. مقامات با بیان این ادعا که حماس و گروه‌های مسلح فلسطینی، ساکنانی از غزه که مجوز سفر از طریق گذرگاه اریز دارند را «برای ارتکاب اقدامات تروریستی و انتقال عوامل، دانش، اطلاعات، بودجه یا تجهیزات برای فعالان تروریستی» جذب یا مجبور می‌کنند، این خطر را برجسته نشان می‌دهند.

گفتنی است ارتش اسرائیل از سال ۲۰۰۷ سفرها را از طریق گذرگاه اریز محدود کرده است، مگر در مواردی که «شرایط بشردوستانه استثنایی» می‌داند، و عمدتاً شامل کسانی می‌شود که به درمان‌های پزشکی حیاتی در خارج از غزه نیاز دارند. در برخی موارد حتی برای همین افراد هم سفر را محدود کرده است.

به گفته گروه حقوق بشر اسرائیلی گیشا، بین ژانویه ۲۰۱۵ تا دسامبر ۲۰۱۹، قبل از شروع محدودیت‌های کووید-۱۹، روزانه به‌طور متوسط حدود ۳۷۳ فلسطینی از طریق گذرگاه اریز، غزه را ترک کرده‌اند که این مقدار کمتر از ۱,۵ درصد از میانگین روزانه ۲۶۰۰۰ نفر در سپتامبر ۲۰۰۰، قبل از آغاز محاصره می‌باشد. به گفته این سازمان، مقامات اسرائیلی در

طول همه‌گیری کووید-۱۹ محاصره را شدیدتر کرده‌اند. به طوری که بین مارس ۲۰۲۰ تا دسامبر ۲۰۲۱، به طور متوسط روزانه حدود ۱۴۳ فلسطینی از طریق گذرگاه اریز غزه را ترک کرده‌اند.

طبق گزارش، مقامات اسرائیلی در مارس ۲۰۲۲ اعلام کرده‌اند که ۲۰۰۰۰ مجوز کار برای فلسطینیان غزه در اسرائیل در زمینه ساخت‌وساز و کشاورزی صادر می‌کنند، در حالی که طبق گزارش سازمان گیشا، تعداد واقعی مجوزهای معتبر در این زمینه تا ۲۲ مه، تنها ۹۴۲۴ مورد بوده است.

به گفته دیده‌بان، مقامات اسرائیل همچنین بیش از دو دهه است که استفاده فلسطینی‌ها از حریم هوایی و آب‌های سرزمینی غزه را به شدت محدود کرده‌اند. آنها از بازگشایی فرودگاهی که نیروهای اسرائیلی در ژانویه ۲۰۰۲ تعطیل کرده بودند، ممانعت و همچنین از ساخت بندر دریایی توسط مقامات فلسطینی جلوگیری کرده‌اند و فلسطینیان را تنها به سفر از طریق مرز زمینی و از طریق اردن وابسته کرده‌اند.^{۴۸}

❖ دبیرکل سازمان ملل متحد نام ناقضان حقوق کودکان را از «فهرست شرم»

خارج کرد

خانم جو بکر، مدیر بخش کودکان در سازمان دیده‌بان حقوق بشر در تاریخ ۱۲ ژوئیه ۲۰۲۲، در گزارشی به اقدام دبیرکل سازمان ملل متحد در خصوص نگنجاندن نام اسرائیل

در فهرست شرم اشاره کرده است.

طبق این گزارش، آنتونیو گوترش، در گزارش سالانه جدید خود درباره کودکان و درگیری‌های مسلحانه گزارش داده که نیروهای امنیتی اسرائیل در سال ۲۰۲۱، ۷۸ کودک فلسطینی را کشته و ۹۸۲ نفر را مجروح کرده‌اند. در این گزارش تلفات اعمال شده توسط نیرو یا گروه‌های مسلح دیگر نیز در ۲۱ کشور بررسی شده است. به گفته دیده‌بان، گوترش

^{۴۸}<https://www.hrw.org/news/2022/06/14/gaza-israels-open-air-prison-15>

نتوانست نیروهای اسرائیلی را به دلیل نقض حقوق کودکان در درگیری‌های مسلحانه در «فهرست شرم» سالانه خود بگنجانند.

نویسنده این مقاله می‌گوید: گوترش برای سال‌ها استاندارد دوگانه‌ای را به کار گرفته است و برخی از کشورها را در فهرست شرم خود قرار می‌دهد، درحالی‌که دیگران که اغلب نیز تخلفات بسیار بیشتری مرتکب شده‌اند را حذف می‌کند. نام اسرائیل هرگز در این لیست نیامده است. حتی با وجودیکه سازمان ملل، نیروهای مسئول کشتن یا زخمی کردن بیش از ۷۰۰۰ کودک فلسطینی از سال ۲۰۱۵ را شناسایی کرده است.

بر اساس گزارش، «فهرست شرم» یک مکانیسم مهم پاسخگویی است و در حال حاضر شامل ۵۷ نیروی مسلح دولتی و غیردولتی می‌باشد که مسئول تخلفات شدید علیه کودکان در درگیری‌های مسلحانه هستند. گروه‌های قرار گرفته در این فهرست ممکن است مشمول تحریم‌های شورای امنیت سازمان ملل باشند و طبق دستورالعمل‌های سازمان ملل تنها پس از امضا و اجرای برنامه اقدام برای پایان دادن به تخلفات خود از فهرست حذف می‌شوند. این اقدام بی‌تأثیر نبوده است چون بر اساس آمارهای منتشر شده در این گزارش، تا به امروز ۳۹ دولت چنین طرح‌هایی را امضا کرده و ۱۲ کشور نیز به تخلفات خود پایان داده‌اند. جدیدترین برنامه اقدام در ماه مه ۲۰۲۲ در یمن امضا شده و در حال حاضر ۱۹ طرح اقدام در دست اجرا می‌باشد.^۵

خانم بکر همچنین معتقد است دبیرکل می‌توانست از گزارش امسال برای برجسته کردن عاملان درگیری‌های مسلحانه در اوکراین، اتیوپی و موزامبیک نیز استفاده کند. او نه تنها آنها را از «فهرست شرم» خود حذف کرد، بلکه هیچ اطلاعات دقیقی در مورد تخلفات نفرت‌انگیز و رنج‌هایی که کودکان در آن درگیری‌ها متحمل شده‌اند ارائه نکرده است. ویرجینیا گامبا^۶ نماینده ویژه در امور کودکان و درگیری‌های مسلحانه، گفته است آنها فقط در گزارش سال ۲۰۲۳ از این درگیری‌ها گزارش خواهند داد؛ زیرا تا این زمان گزارش‌هایی مطابق با معیارهای خود دریافت نکرده‌اند.

^۵<https://childrenandarmedconflict.un.org/tools-for-action/action-plans/>

^۶Virginia Gamba

طبق گزارش، اگرچه تهاجم تمام عیار روسیه به اوکراین تا فوریه ۲۰۲۲ آغاز نشده بود؛ اما سایر نهادهای سازمان ملل تخلفات و نواقض دوران جنگ در اوکراین از سال ۲۰۱۴، از جمله ۷۵۰ مورد یورش به مدارس را مستند کرده‌اند. تخلفات در موزامبیک نیز از سال ۲۰۱۷ گزارش شده است.

گزارش دیده‌بان می‌افزاید: سال گذشته، گروه برجسته‌ای از کارشناسان ده‌ها مورد را در یک دوره ۱۰ ساله شناسایی کرده‌اند که در آن نیروهای مسلح یا گروه‌هایی که مسئول تخلفات مکرر و جدی علیه کودکان در جنگ بوده‌اند، خیلی زود از «فهرست شرم» دبیرکل حذف شده‌اند.

به اعتقاد نویسنده، این لیست و گزارش دبیرکل یک فرصت بزرگ از دست رفته است. وی با ناتوانی در پاسخگو ساختن مرتکبان و گزارش‌دهی در مورد همه درگیری‌ها، تلاش‌ها برای محافظت از کودکان در جنگ را تضعیف می‌کند.^{۵۲}

سازمان دفاع از قربانیان خشونت

Organization for Defending Victims
of Violence

^{۵۲}<https://www.hrw.org/news/2022/07/12/un-chief-leaves-child-rights-violators-list-shame>